

A kaposvári kritikus színház marad

Wallinger Endre évadvégi beszélgetése Babarczy László igazgatóval lapunk 8. oldalán olvasható.

A királylány ébresztése

Mit akar a Horvátországi Magyar Néppárt? Gállos Orsolya riportja. (10. oldal)

Távoznak a szovjet csapatok

Laktanyabejáró Tamásiban

Ideiglenes állomás: Magyarország

Egy kárpátaljai magyar fiatalember Esztergomban katonáskodott, s most beszámol élményeiről. (11. oldal)

Robinson és a benszülöttek

A Baranya Megyei Tanács elnöke, Piti Zoltán válaszolt múlt heti cikkünkre, melyben egy amerikai üzletember megpróbáltatásairól írtunk. (13. oldal)

Lassú öregedés

Az orfűi tó körül dúló viharokat ezúttal nem a hidegfront okozza. (14. oldal)

Reisebericht (Seite 7.) • Mala sedmica: Seoba, kamile, general

A HELYZET

Pártonkívüli hetilap

II. évfolyam 26. szám • 1990. június 30.

Szerkeszti: Havasi János

Ára: 17 Forint 50 fillér

Világszenzáció
Ostffyasszonyfán:

Bűvös kövek a Rábából

Tamási János riportja

Mákveszély

Makarenko tőszomszédjaként, a lexikon mák címszavánál találtam egy mondatot: (A mákgubó) "megkarcolt zöld tokjából tejszerű, ópiumtartalmú nedv szívárog ki."

Tény: a mákföldek dézsmálása Pécssett s környékén sem ismeretlen. Ahogyan másutt sem az országban. Kertszomszédunk nemrég olyan zöld gubót mutatott, amelyik zsillettel be volt "rovátkázva". Éppen permetezett, mikor észrevette. Mérgelődött is, hogy most mehet haza kistáblát készíteni: "Erős méreggel permetezve!" Azt is hallottam már, hogy virágárosoknak feltűnt: lopják a száraz csokrok-ból a díszítőelemeknek szánt mákgubókat. A példákat lehetne folytatni, s a jelenségről nem nehéz kideríteni, a narkózást szolgálja – magyar módra... Vannak, akik megcsapolják a mákföldek széleit, a nedvet fölfogják és megszártítják. Mások mákteáznak, az összetört gubó, vagy mákszalma főzetéből.

Mindkét módszer fokozottan veszélyes. Főleg a máktej, ahol koncentráltabb az ópium jelenléte. A házi mákkesztmények lassabban, alattomosabban és rombolóbban fejűk ki pusztító hatásukat, ugyanakkor nincs nyomuk, mint az injekciózásnak.

Nem mondunk újat: létfonosságú a megelőzés. Fejlett nyugati országokban, ahol egyébként jóval nagyobb probléma a kemény drogok (pl. heroin) élvezete, mint nálunk, célszerű és álszemérem nélküli kiadványok segítik a szülőket a baj megelőzésében. Ha gyereküknél furcsa hangulatváltozásokat tapasztalnak; ha iskolai teljesítményük hirtelen visszaesik; ha eddigi érdeklődésük zuhanásszerűen csökken vagy érdektelenségbe vált, előzmények nélküli perspektívátlanúságot mutatnak, akkor ne szidással, büntetéssel intézzék el a jelenséget. Nálunk legalább ennyire fontos lenne, hogy ne szegyeiljék ilyenkor megtenni az első lépést, s szakintézményhez fordulnának. Ahol telefonon (Pécssett: 36-600), név nélkül tanácsot, felvilágosítást lehet kérni. Ugyanez a mákföldek dezsmálásaira is vonatkozik. Ne a rendőrséghez forduljon bárki, ha ilyen tapasztal, hanem a fenti telefonszámot hívja.

(w.o.)

Értéktelen, ócska kőnek látszott. Olyannak, amely milliószám hever a folyók, tavak partján, az út szélén. A doktor valami különleges, maga konstruálta szerkezetbe rakta. Egy bizonyos szögből fényt bocsátott rá, majd elégedetten hátralepett: "Tessék, nézze! Azt szeretném, ha maga fedezné fel az arcot."

A redőnyökkel elsötétített, félhomályos szobában csak az az egy gyenge lámpa világított, ami sűrűfényt vetett a kavicsra. Sokáig néztem, már-már fölfedezni vélve, majd újra elvetve a gondolatot, hogy valami látszik. És akkor megláttam... Sötét arcú férfi, füle mögé fésült hosszú hajjal, szinte nekifeszült a kő falának, mintha ki akarna törni a kőbe zárt állapotból. Előre szegezett fejjel, krisztusi tekintettel nézett. Megbűvölve, döbbenetben álltam.

– Kérem, kapcsolja fel a villanyt – mondtam percek múlva.

A látomás abban a pillanatban eltűnt. Szürke, kettétört, öklömnyi kavicsot láttam csak, amin néhol barna pöttyök, másutt törések, alig látható megmunkáltságyok voltak. De semmiféle ábrázolást nem lehetett fel-fedezni rajta.

– Nézzük meg újból – kértem. A villany kialudt, és most már gyakorlott szemem rögtön fölfedezte az őskorból rámmereődő tekintet. Több, mint tízezer év távlatából bámultam rá az arc.

Kilátástalan helyzetben vagyunk, ha az őskori társadalmak történetét, érzés- és gondolatvilágát akarjuk megismerni. A nyomok elenyészőek, tízezer évek emléknélküli homályába vesznek, különösen itt, a Kárpát-me-

dencében. Az őskor végének csodás realizmusa, ami a nyugati magdaleni és a keleti gravettei kultúrában észlelhető, nyomtalanul eltűnik, és csak hosszú évezredek múltán bukkan elő. A közbelső idő művészetét, embereit megismerni kilátástalannak tűnik. Ezért indultam fokozott várakozással dr. Mesterházy Gáborhoz, az Ostffyasszonyfán élő körzeti orvoshoz, aki – ha a hírek igazak – világszenzációnak is méltán nevezhető leletekre bukkan itt, a Kemenesalján, a Rába völgyében.

Egy egész délutánt végig beszélgettünk, míg lassan megismertem azt az életutat, megértettem azokat a motívumokat, amelyek kellek ahhoz, hogy egy ember hosszú órákat töltsön mások számára értéktelen kövek vizsgálatával és a legreménytelenebb helyzetben is keresse, kutassa azok titkait. Mert néha hetek, hónapok vizsgálódása sem hozott eredményt. Ma is ládászám összehordott kavicsok sokasága várja, hogy a doktor megfejtse titkaikat, vagy ami egyszerűbb, kihajítsa, megállapítva, hogy semmiféle titkok nincs. Bár Mesterházy Gábor – úgy tűnik – nem hajlik erre a kétségkívül kényelmesebb megoldásra.

– Mire iskolás korba kerültem, kiderült, hogy osztályidegen családba születtem. Hogy mégis bekerültem az egyetemre, annak köszönhetem, hogy 1956-ban az első évfolyamosok több mint fele disszidált a pécsi egyeterről, a pótfelvételnél pedig nem voltak elég körültekintők, így átcsúsztam a rostán. Ez megnyitotta az egyetem kapuit, de még utána is sokszor volt kellemetlenségem a származásom, vallásos meggyőződése miatt. Talán ezért is menekültem a természethez, a kövekhez.

Miközben beszél, egyik cigarettáról a másikra gyújt, kérdés nélkül is beszél arról, ami az elmúlt tíz évben szinte minden szabadidejét lekötötte, ami megnyugvást, pihenést és egy évtizednyi késséssel sikert is hozott.

– Amikor idekerültünk Ostffyasszonyfára, az első időktől sokat kirándultunk a környéken. Mindig lehorgasztott fejjel, a földet nézve, hisz az sok kincset rejt, és néha felszínre juttat egy keveset. Először egy törött kőbaltát találtunk, később arról a környékről kerültek elő a festett kavicsok és ez az öklömnyi kvarckristály is.

– Hitetlenül jöttem ide, arra gondolva, hogy ha itt kivágtott szőlőtőkét alaposan megnézek, abból kettő biztos hasonlít valami állatra, emberre, vagy valamilyen mesterséges tárgyra. Esetleg csak apró módosítás kell, hogy faszoborrá váljék. Miért ne lehetne meg ugyanez a kövekben is? Kellő fantáziával beeláthatok akármit egy húszéves kavicsba...

– Ebben, már ami a beelátást illeti igaza is van. De ha létezik belátás, miért ne lenne belátás és ennek művészete? Mert itt erről van szó. Egy bizonyos, valamire hasonló formát megláttam, kiegészítettem, az anyagot alakítottam és elkészült a szobor. Mindjárt mutatom – mondja és rövid keresgélés után egy papírvattába csomagolt kavicsot vesz elő.

Egy ősember – állapítom meg. Egy neandervölgyi ember portréja. Alaposan megnézem a fémüzenél alig nagyobb kavicsot. A természetből kapott formáját valaki apró pattintásokkal kiigazította, festette. Mert a barna vonalak, festéknyomok tudatosítják, pontosá teszik az ábrázolást. Látszik a szeme, s szája, előre ugró álla, a fülét is odafestették valami letörölhetetlen anyaggal, ami az évezredek során beleivódott a kőbe, részévé vált.

Az emberarc nyakára nem sokkal a fültől alatt egy nyílvesző mutató. Kérdő tekintetemre Mesterházy doktor végre megszólal. Eddig hagyta, hogy forgassam, nézzem a követ.

– Itt már az én tudományom következik. Az a nyíl pontosan a nyaki ütőérre mutat. A kavics orvostani pontossággal megmutatja, hol lehet az emberen legkönnyebben halálos sérülést ejteni.

– Tehát ez a kődarab akár a régi harcosok kiképzésének szemléltető eszköze is lehet? – kérdezem.

– Ne menjünk ilyen messze – gyűjt rá a ki tudja hányadik cigarettára –, annyi biztos, hogy ott a nyaki ütőér – mondja, s egy újabb, mintegy három kilós követ vesz elő.

– Tessék, ezen it lát?

A követ ugyanazok a festéknyomok, mint a kis emberfej formájú kavicson. Kusza vonalak, az egyik részen mintha bölényfejet formáznának.

– Valami rozsdás eke, vagy talán világháborús tank lánctalpának nyomai – provokálom.

Nem sértődik meg. Pauszpapírt vesz elő, becsomagolja a követ, majd az áttetsző vonalakat ceruzával végigrajzolja. Kiterítve tökéletes bölényábrázolás jelenik meg. Szarvával épp egy kutyát dob a magasba, mögötte pálcikaemberkéék – vadászok – kezükben fíjjal, nyíllal.

Újra kézbe veszem a követ. Lassan forgatva látom, amit az előbb csak a pauszpapír látatott.

– A kavicsokat gyűjtve háromféle ábrázolással találkoztam – folytatja. – Grafikai művekkel – ilyen ez a bölényvadászok, kiegészítésekkel, amikor a kavicsfelszínbe beelátható formákat, festéssel, rajzolással kiegészítették, a harmadik csoportba pedig az árnyképek tartoznak.

– Pontosan erről akartam kérdezni. Mert azt, hogy egy kavicson észrevette az ábrázolást, a kialakított formát, megértem. De egy olyan kődarabról, amit hiába nézett, forgatott hónapokig, miért hitte, hogy titkot rejt, miért hitt abban, hogy valamit annak is ábrázolnia kell?

– Hát ez az – mosolyodik el először, – különösen szép darab volt ez az öklömnyi kavics és azt az első pillanatban láttam, hogy mesterséges beavatkozások, sőt festékpöttyök is vannak rajta. Kell lennie megvárattnak, győzködtem magam hónapokig.

Folytatás a 4. oldalon

Hétről — hétre

Ferencsek
Egerszegen

Június 23-án ünnepélyesen átadták Zalaegerszegen a ferencseknek az olai templomot és egykori kolostorukat. A Vatikáni Rádió beszámolójában kiemelte a magánemberként megjelent Habsburg Ottó beszédéből, hogy a templomot és a kolostort 1924 és 1927 között édesapja, IV. Károly emlékére építették. A szerzeteseknek 1950-ben távoznuk kellett a kolostorból, falai között a területvédelmi és hadkiegészítő parancsnokság működött. A katonák távozásukat eredetileg csak június végére ígérték, de az egyházzal megegyezve előbb adták át az épületet a szerzeteseknek.

Aratás '90

Dél-Dunántúlon már mindennél vágják az ősziárpat. Baranyában, Somogyban és Tolnában várhatóan a jövő héten kezdődhet a búza betakarítása. A becslések szerint a közepesenél jobb, de a korábbi rekordokat el nem érő termés várható kenyérgabonából. A hektáronkénti hozam Baranyában is meg fogja haladni a tavalyi 5,5 tonnát. Gondot okoz, hogy még mindig nem állapították meg a búza árát. A természetük szerint legalább tíz százalékos emelésre lenne szükség ahhoz, hogy részben ellentételezni lehessen a növényvédőszer, gépek drágulását, az egyéb költségek drasztikus emelkedését. (Részletes elemzésünk az 5. oldalon.) Aratósztrájkot nem terveznek, de az árva lezárlatlansága miatt általános a rossz hangulat. A számítások szerint Baranyában minden olyan gazdaság számára veszteséges lesz a búzatermesztés, amelyben nem érik el hektáronként az öt tonnát.

Munkaügyi hivatal
Somogyban

A megyei tanács legutóbbi ülésén úgy határozott, hogy július 1-jével létrehozza a Megyei Munkaügyi Hivatalt. Az új intézmény részévé válik a Munkaügyi Szolgálati Iroda és a megyei Pedagógiai Intézet pályaválasztási csoportja. A kilenc somogyi városban megszűnnek a tanácsi munkaügyi szakigazgatási szervek, ezek a jövőben a Munkaügyi Hivatal helyi kirendeltségeiként működnek tovább. A szervezeti átalakítástól a munkaügyi feladatok összehangoltabb kezelését várják. Az új hivatal fenntartásához a Munkaügyi Minisztérium 9 millió forint támogatást nyújt.

Önálló főiskola
Szekszárdon

A szekszárdi tanítóképző főiskola július elsejével elvált eddigi kaposvári anyaintézményétől és felveszi a megyeszékhelyét. Ezentúl Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola néven működik. Az óvó- és tanítóképzésen kívül leendő szociális munkások oktatásával is foglalkoznak. Tervezik a német szakos tanárképzés bevezetését. Az épület bővítése szintén napirendre került. Az új szárnyat várhatóan 1991-ben vehetik birtokba a diákok.

Játékkaszinó Pécsen?

A kérdéssről lapunk utcára kerülésének óráiban mond véleményt a városi tanács. Egy svájci cég szeretne kaszinót nyitni a baranyai megyeszékhelyen. Az engedélyezésről egyelőre a Pénzügyminisztérium jogosult dönteni. A végrehajtó bizottság - tekintettel az idegenforgalmi érdekekre - támogatja a javaslatot. Álláspontja szerint azonban a tanács, illetve az önkormányzat véleményének meghallgatása után célszerű az engedélyezésről határozni, ezért is ké-

rül a téma a csütörtöki tanácsülés elé. Nem nélkülöz minden pikantiát a pécsi játékkaszinó tervezett ideiglenes helyszíne: erre a célra a mecseki, Miléva úti volt MSZMP-vendégház szelvényelt ki. Mint ezzel tavaly, egyik első számában A HELYZET részletesen foglalkozott, a vendégházat állami telken építette a Mecseki Szénbányák, de használatáról kizárólag a Párt rendelkezett. A kaszinó várhatóan csak ideiglenesen kerül a Miléva útra, a svájci cég a városközpontban emelne külön épületet erre a célra.

Kék Tó Hotel

Ezen a néven a Somogy megyei Lengyeltóiban avattak új, 97 ágyas szállodát. Az egykori járási székhely 14 kilométerre fekszik a Balatontól. A szálloda mellett 700 vendég befogadására alkalmas kempinget is kialakítottak. Az üdülőfalut területe 22 hektárt tesz ki.

Balatoni buszok

Életbe lépett a főszezoni buszmenetrend a tó déli partján. A múlt évihez hasonlóan most is óránként indulnak járatok a Siófok-Fonyód, valamint a Siófok-Szántódrev-Kőrös-hegy vonalakon. A Siófok és Keszthely közötti korábbi két járatpár most egyre csökkent. A főszezoni menetrend augusztus 26-áig marad érvényben.

Gyermekgyilkosság

A Baranya Megyei Bíróságon fokozott biztonsági intézkedések közepette kezdődött meg a múlt héten Vass Éva 37 éves komlói lakos bűnperének tárgyalása. Az ügyész természetelleni fajtalansággal, aljas indokból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntetőével vádolja. A szellemi fogyatékos Vass Évát a 4 éves komlóri Orsós Anikó meggyilkolása miatt vonják felelősségre, akit a nyomozás adatai szerint Vass Éva szexuális indítékából ölt meg. A fokozott biztonsági intézkedésekre az a lincshangulat adott okot, mely az áldozat elkeseredett hozzátartozóinak részéről nyilvánult meg. Mivel további tanúk kihallgatására van szükség, a tárgyalást szeptemberben folytatják.

Jól fújtak a baranyaiak

A siklósi XVIII. Nemzetközi Fúvószenekari Fesztivál és Verseny megosztott első díját a Palotabozsok-Mohács Ifjúsági Fúvószenekar és a Pécsi Vasutas Koncertfúvószenekar kapta. A fesztiválon 12 együttes vett részt, köztük egy-egy jügoszláv és bolgár zenekar. A siklósi rendezvény a hatvanas évek közepe óta az igényes fúvószenét művelő együttesek fóruma. A költségekre egyre nehezebb előteremteni a pénzt. Most a minisztérium és a Megyei Tanács támogatása mellett a helyi magánvállalkozók is jelentős összegeket juttattak a fesztivál céljaira.

Sport

Teljes csehszlovák sikert hozott a múlt hét végén a Baranya és Tolna útjain megrendezett Magév-Mecsek Kupa nemzetközi kerékpárverseny. Egyéni összetettben Kurt (Dubnica) győzött klubtársa, Novosád előtt. A pécsi Varjas a negyedik helyet szerezte meg. A csapatversenyt a Spartak Dubnica nyerte a DVSC és a Lvov együttese előtt. A férfi kosárlabda Bajnokságban Európa Kupájának első fordulójában a magyar bajnok ZTE-Heraklith az osztrák Toshiba Klosternauburg csapatával mérkőzik, a nemrég elkészített sorsolás szerint. Az első találkozót szeptember 27-én játsszák Zalaegerszegen, a visszavágóra október 4-én kerül sor Ausztriában.

Felső Pál

Segély – esély nélkül

Zolinak már csak bizalmasai hívják P.Zoltánt, a szentlőrinci tanács fontos emberét. Én még Zoli korából, az iskolából ismerem. Emlékszem makulátlan köpenyére, precíz feleleteire, rendezett füzeteiben kerek, személytelen mondataira. Melyek persze jelest adtam, hümmögve, kelletlenül: a szabály szerint járt neki. Tudtam, nincs az a nyúzott tőrű, gyatra helyesírású társa, akitől idegebb József Attila, akinek ennyire üres szöveg, kötelező ismeretanyag, lecke az egész magyar irodalom – de azt is, hogy az érzelmi fogyatékos, mint az alkalmazkodás alapja, az iskolában nem hiányosság, inkább érdem.

Képe az évek mélyéről ismét felbukkant, a rend, a hivatali precizitás mementójaként. Az árokparton fiatalember kaszálgat, P.Z.-vel körülbelül egyidős. Papíron legalábbis. Pető Sándor harminckét éves, kisegítő iskolát végzett, majd vagy tizenöt évig hányódott ide-oda, végezte különböző munkahelyeken, amit a maradékévtel jutott neki. Volt figuráns, fel-szolgáló, segédmunkása mindenféle üzemenk; fél évig kábel szerel, utoljára kubikol. Közben sérült karral járja a sebészetet, sűrűsödő gyomor-, majd májtájéki bajokkal a belgyógyászatot; szervezete elhasználódott, az alig harminc éves férfi krónikus beteg.

Így áll a helyzet, mikor beköszönt a munkanélküliség, el-

kezdődik a harc a munkahelyekért. Vesztesei természetesen főképp a szakképzetlen, ráadásul leromlott fizikumú, „hibás” emberek.

Pető Sándor tizenhat év munkaviszonyára és 40 százalékkal csökkent munkaképességére hivatkozva rokkantsági nyugellátást kér. A Társadalombiztosítási Igazgatóság azonban egy 1975-es (a jócskán megváltozott körülmények ellenére változatlan hatályú) törvény alapján elutasítja, mivel rokkantsága nem éri el a kívánt 50 százalékos határt.

Pető Sándor – számos sorstársával együtt – ahhoz nem elég beteg, hogy ez rendszeres, némi létbiztonságot garantáló ellátásra jogosítaná. Ugyanakkor a munkaadók igényének sem felel meg, nem elég ép, egészséges, stabil dolgozó. Helyzete a munkaerőpiacon, esélye a munkára, kenyérré szinte kilátatlan.

Végül a szentlőrinci tanácshoz fordul. A válasz hamarosan meg is érkezik. P.Zoltán csoportvezetőt korrektil stílusban s nyilván a törvény betűjéhez híven járadékot ítél meg neki. Munkanélküli járadékot, összege bruttó 3150 forint. Ebből az állam még ezt-azt levon, marad havi kétezer-hétszáz, hajszállal több a nyílt, egyértelmű semminél. Am P.Z. nem köteles ezen tűnődni. Sem megoldást keresni – mert ilyen akad, ha keresik – ha más nem: kiskapu. Még kevésbé azono-

sulni valakivel, aki sosem volt jótanuló, s aki rendezetlen körülményeivel, riasztó külsejével s gyanítható alkoholizmussával nyilván egy más, az övével semmiiben nem azonos ember-skatulyába tartozik.

Pető kaszál az árokparton, mellette reklámszatyrában felteve őrzött okiratai. Melyeket ki tudja, mit remélve hord magával nap mint nap, miféle segítséget, csodát, irgalmat remél.

S ezzel az „ügy” véget is ér – lehet, már így is sokallja az olvasó. Nehéz sorsokban nagy a kínálat mostanában, s figyelmünk, együttérzés-készeleteink végesek. Mégis: valamiről szólni kell. Míg nem késő. Terjed a szegény-ellenes, szociálpolitikai-ellenes indulat a társadalom egyes rétegeiben. Nem a szokványos önzés, „klasszikus” közöny, hanem maholnap nyílt, vak, minden morális gáttal felszakított gyűlölet. Tárnya néhol a cigányság, másutt faji különbség nélkül a „lumpekné”, „deviánsok”, élősd, ingyenyélt kenyérpusztítók.

A megvetés irántuk nem új, ennek jóformán minden közösségben vannak hagyományai. Ami új és félelmes, az az automatizmus, mely minden keserűséget a leggyengébb, legvédtelenebb rétegre zúdít, a tehetetlenség, gazdasági, érzelmi, lelki talajvesztés szorongását mintegy rajta verve le. Szakítva nem egyszer a humanizmus

Csalog Judit

Fair play

Soha meg nem nyugodva járja az ügyvédi irodákat és szerkesztőségeket Szabó Jánosné. Május 11-e óta nem tud megbékélni. Ekkor tudta meg, hogy ötös találat van a lottón. Pontosabban: hogy a „biankó-szelvény” ellenőrző lapján az újságokban közölt öt szám találatos, a rádió mégis arról számolt be, hogy azon a héten nem találtak ötöst.

Pedig Szabóé állítja: bedobta. Május 9-én, délután, testvére társaságában, a pécsi Rákóczi úton, a totózóban.

Óvás, annak rendje és módja szerint. Idegtépő napok, hetek. Míg végül május 22-én levél a 2.számú fióktól: a szelvény megvan, de KÉSVE érkezett. Így, diadalmas nagybetűvel. Szombaton bélyegzettek le, tehát a „játékban nem vehetett részt”.

Paragrafuserdő sorakozik: A fogadó köteles időben... A fogadó viseli a kockázatot a késésért... A meg nem érkezésért... Mindenért.

Vélem, ilyen körülmények között nem volna szabad lot-

tójátékot rendezni Magyarországon. Mármost ilyen postai és adminisztratív viszonyok között. Amikor még az ajánlott levélben sem lehetünk biztosak, hogy célhoz ér, nem hogy egy árva lottószelvényben.

A futballban lefújják a meccset, ha csúszik a pálya, ha leereszt a labda, ha leszáll a köd. Az egyik kapu épp akkora, mint a másik, a térfél sem nagyobb az egyik oldalán.

Mert a focit ott találták ki, ahol van egy kifejezés: fair play. Egykor mi is tudtuk játszani.

-haj

Magyarországi
cionisták

Dr.Engländer Tibor, a Magyarországi Cionista Szervezet elnöke a napokban nyilatkozott az Izraeli Rádió magyar nyelvű adásának abból az alkalomból, hogy részt vesz a Cionista Világszövetség Intéző Bizottságának jeruzsálemi ülésén. Az interjúból kiderült, hogy az alig három hónapja létrejött Magyarországi Cionista Szervezetnek jelenleg félezer tagja van és egyre többen csatlakoznak hozzá. A tömörülés célját így fogalmazta meg: „A magyarországi zsidóságot, mindegyiket a zsidó fiatalokat nevelje, felvilágosítsa, figyelmüket Izrael felé fordítsa. A magyarországi zsidók is lássák, hogy természetes életterük, hazájuk Izrael.” A továbbiakban az elnök hangsúlyozta, hogy a magyarországi zsidóság intézményes egységét fenn kell tartani. Meg kell akadályozni, hogy ez a zsidóság szétszakadjon vallásos és nem vallásos, nemzeti és nem nemzeti zsidóságokra. Szerinte az egység fenntartásának természetes keretét a Magyarországi Izraeliták Országos Központja adhatja, ha demokratikusan működik. A MIOK-ban helyet kell kapnia a zsidóság minden áramlatának, csoportosulásának, ha az valóban zsidó áramlat és csoportosulás – tette hozzá Engländer Tibor.

(F.P.)

Nincs pénz

Az elmúlt három évtizedben három regionális rendezési terv készült a Balaton partra. E pillanatban a legutolsó van érvényben annak ellenére, hogy időközben nagyon sok változás történt. Új koncepciót tenne szükségessé például, hogy nemrégiben nyihitették az építési útlatmat, de legalább ilyen fontos momentum, hogy a vállalkozás kora közelít. Mindez más eszközöket igényelne hazánk legfontosabb idegenforgalmi központjában.

Mint Zala György, a Városépítő Tudományos és Tervező Intézet munkatársa A HELYZET kérdésére elmondta, az új terv előkészítése ugyan elkezdődött, de finanszírozási gondok miatt áll a munka. A tervezők 30 oldalas témavázlata a minisztériumban pihen. Az is tisztázatlan, ki lesz a megbízó, s milyen forrásokból lehetne fedezni a tervezés költségeit, melyeket 10 milliós nagyságrendűre becsülnék. A tervezők már akkor is örülnének, ha 2 millió forint jutna az előzetes felmérésnek elkészítésére. A legfrissebb információk szerint idén már erre sem lesz pénz. rlf

Megtört a jég...

Nem túlzás, ha sporttörténeti szenzációként emlegetik a hét végi budapesti Mikron Ralin történeteket. Húsz év óta először verték meg hazai pályán az örökös bajnokot, Ferjancz Attilát... Ranga Lászlónak némi elégtelt jelenthet a győzelem, hisz amióta Lanciával versenyez, nem sok jutott belőle. Ami azt illeti, a versenyt követően a „nagy öreg” – Ferjancz – nem túl sportszerűen nyilatkozott a Telesportban a kaposvári páros győzelméről. Lajtai Zsoltnak azonban más a véleménye. Bár a gyorsaságikon Rangáék ellenfélnek számítanak, mégis nagyon korrektil azt mondja, megérdemelten győztek. Budapesten ők voltak a legjobbak. Egyébiránt a másik szenzáció a Lajtai-Kiss páros szolgáltatta. A nyugati autósodákat felvonultató hazai bajnokság harmadik futamán az abszolút negyedik helyet szerezték meg egy Audi Quattro és két Lancia mögött. Zsolt szerényen megjegyzi azt is, hogy „mi csak egy Lada VFTS-el mentünk...” Nem volt könnyű a Mikron Rali, ahol a laza talajú – inkább a négykerékmozgajtasú autóknek kedvező – szakaszok mellé technikás

-gungl-

Még egyszer PANNONVIN

Bizalmi válság

Manapság keveset hallani a szakszervezetekről. Nemcsak a hivatalosokról, a másikatól is. A kompromittálódott SZOT utódja tanácstalan és csendes utóvédharcát vívja, az újjak pedig készülődnek. Kicsit hosszasan, kicsit nehézkesen, mintha elfogyott volna a muníció. Pedig rég nem volt akkora szükség hatékony érdekvédelemre, mint napjainkban. S rég nem volt olyan ön- és közveszélyes az érdekvédelem, mint manapság.

Mert mit védünk és kit? És főleg kik és mi ellen? Hol végződik a jogos önvédelem, és hol kezdődik a szociális demagógia? Meddig tart a szükség diktálta gazdasági átalakulás, s hol kezdődik a hatalomátviteli reformdemagógiája? És hol a szemérmesen elfelejtett kizsákmányolás?

Állóháború, zömében régivágású harcokkal, amelyben az egykori fegyvertársak – gazdasági vezetők és szakszervezeti funkcionáriusok – mára egymás ellenségeivé váltak, mert a csőd nem felosztható.

Zajos lövésváltások, egyelőre vaktölténnyel. Am az igazi harc lehetséges áldozatai nem is a szembenálló felek, hanem azok, akiket nemes egyszerűséggel csak dolgozóknak neveznek, s akikről mindig is áldozatokot vártak, mert más összehozni, és más elviselni a kudarcokat.

S ez megint csak demagógia.

Mint ahogy demagógiának minősült az is, hogy a nemrég (át)alakult PANNONVIN Rt. szakszervezeti tanácsa bizalmatlansági indítványt nyújtott be – a régi vezérigazgató és egyben új elnök – Halmi János ellen. Pedig a PANNONVIN nemrég még a hét nagy boriipari vállalat sorában a második-harmadik helyen állt.

A bizalmatlansági indítvány okai a magyar vállalatok többségénél ismertek: veszteséges gazdálkodás, fizetésképtelenség, és a másik oldalon: a racionalizálás szinte kizárólagos eszközeként az elbocsátások.

S voltak banálisabb indokok is. Mint például a havi ötszáz forintos étkezési hozzájárulás, amit a szakszervezet jobb későn, mint soha-alapon követelni kezdett, a gazdasági vezetés pedig elutasította.

Célunk volt az is, hogy megdrágítsuk az elbocsátásokat – mesélik és termé-

szetesen névtelenül, mert a PANNONVIN Rt.-nél nem szeretik az újságírókat. Nyilván a kibontakozás érdekében. – Villányban nemrég száz embert küldtek el, s azt akartuk, kapjanak végkielégítést. Nem nagy összegekre gondoltunk, hanem arra, hogy aki legalább húsz évet lehúzott a cégnél, távozásakor egyösszegben felvehesse hat havi bérét.

A gazdasági vezetés hallani sem akart az egészről. Nyilvánvaló, így csak azok érzik a kényszer nyomását súlyát, akiknek menniük kell. A részvénytársaság alakult kombinát pedig semmit nem kockáztat, sőt legfelsőbb szinten mély humánnummal inkább egyetért a jogosnak ítélt elvárásokkal, ám ugyanakkor ajtótalan tehetetlen is.

Mondván: a dolgok nem odafönt, hanem az üzemek és a részvénytársaság által alapított kft-k szintjén dőlnek el. Azok pedig a fennmaradásukért küzdenek. S az objektivitással megspékelt demagógia sokkal olcsóbb, mint az emberes megoldások.

– Gödörben vagyunk – mondja X. meg Y. – , s az emberek már nem hiszik el, hogy Halmi János vezetésével ki tudunk belőle mászni, mert a vezérigazgató úr becsapott bennünket. A múlt év végén még húszmillió nyereségről beszélt, ami aztán januárra 31 millió veszteségbe fordult, s idénre is veszteséget tervez. Az emberek ezt már képtelenek elfogadni. S egyébként sem tudják, hogy áll a vállalat, mert nem kapnak tájékoztatást. Csak botorkálunk vakon az alagútban. Olyan ez, mint a csapda. A régi törvények már nem élnék, az újjak pedig még nem születtek meg. Mikor és hogyan lesz ebből érdekvédelem?

A kordedvezményes nyugdíjaztatásnál viszont a szakszervezet komoly sikereket ért el a villányi elbocsátásoknál. Mert eleinte föl akartak mondani azoknak is, akik 25-30 évet lehúztak a gazdaságnál. Mondván, vegyék igénybe a munkanélküli segélyt, s majd utána nyugdíjazzzák őket. Aztán harc, és nem hiába: az arra jogosultakat három évvel a korhatár előtt kedvezményesen nyugdíjazták.

S az megint csak demagógia, hogy másoknál, más szinten jóval simábban men-

tek a nyugdíjazások, pedig a különböző apparátusok féltett veteránjai nem hatnyolcezer forintot kerestek havonta, mint a PANNONVIN dolgozói.

Ugyanakkor az is tény, az ország lassan a legnyugdíjasabb nyugdíjasairól sem tud gondoskodni. Mint ahogy az egyre karcsúbb PANNONVIN is mind képtelenebb eltartani önmagát.

Igaz, megváltó gyógyírként ott az átalakulás, a privatizáció.

Csak a tájékoztatásból kifejezett dolgozók nem értik a lényegét. A szakszervezet sem.

– A régi idők konzerválását kívánják – írta a vezetői képességeit kétségbevonó bizalmatlansági indítványra válaszul Halmi János vadonatúj elnök és régi vezérigazgató. – Holott az egész társadalom ezt elvetette. Ezt igazolják a különböző intézkedések, amelyekkel a szerkezetváltást kívánják kierőszakolni, még drasztikus intézkedések árán is. Nem véletlen, hogy kormányzati döntéssel csődbe hajtának vállalatokat, jelentős munkanélküliség kialakítását idézik elő. Ezek a szerkezetváltást célozzák. Sajnálatos a mi részünkre, hogy ezek az intézkedések nem szelektálnak."

Ez is demagógia, csak még mindig ó-reformalopogon. Mert kétségtelen, a gazdálkodók kemény pénzügyi szorításban vergődnek, de tény az is, a katasztrofális helyzetnek nemcsak vesztesei, nyertesei is vannak.

A PANNONVIN sem tegnap kezdte az elbocsátásokat. A vállalati létszám néhány év alatt ezerhatszáz főről kilencszázra csökkent. S nemcsak a misztifikált szerkezetváltás vagy az oly szívesen felemlgetett fagyok és jégverés miatt. Főleg ez utóbbiról állítják, hogy katasztrofális veszteséglistájával korábbról felgyűlt bajokat is szerencsésen eltakartak.

– Eleinte még sikerült elhelyeznünk a feleslegessé vált embereinket – mondja X. és Y. – De ez már nem megy. Akinek ma távoznia kell, gyakran nem tudja, holnap majd miből is él.

S ez megint csak demagógia ízlés, ám eutól még tény. A hat-nyolcezer bruttókból nem lehet felhalmozni.

S ugyanakkor a szerkezetváltás malomkövei között öröklődő PANNONVIN „privatizál”. Hétmillió forintért eladta a háromszázhektáros Gréc-pusztát egy Szegeden betétként bejegyzett kft-nek. A „fekete” üzlet napjaiban vajon eszébe

jutott-e valakinek, hogy a rosszízű értékesítés helyett esetleg szét kellene osztani a feleslegessé vált szántót az utcára tett dolgozóknak? Talán így boldogulhatnának. S a juttatott négy-öt hektár föld lehetett volna a végkielégítés. De nálunk a fellendülés is, a csőd is, a terv- meg a piacgazdálkodás is örökké csak arcnélküli munkaerővel számolt, nem pedig emberi tényezőkkel. Pedig a föld első-sorban azokat kell, hogy eltartsa, akik megélni akarnak belőle.

Ismertem vállalati igazgatókat, akik a leglangyosabb szakszervezeti funkcionáriusokat is gyűlölték, amiért szappant, vagy ne adj Isten: védőített mertek kérték a dolgozóknak. – Mert a szakszervezet a gazdálkodás fékje! És nekünk termelni kell! – hangoztatták feldúltan. Pedig milyen fék volt a Gáspár Sándor fékje? SZOT? És miféle termelés, amelynek eredményességét fél liter üres tea már veszélyeztette?

Nem csoda, ha ma bizalmatlanság van és bizalmatlansági indítványok. Mert az elkerülhetetlen változásokat nemcsak végrehajtani kell, de túlélni is. A kiszámíthatatlantól való félelem, az elkeseredés pedig kegyetlen utakat választhat. A nehezen bizonyítható vádaskodásoktól egészen a sztrájkokig. Ennek csíráival épp a PANNONVIN siklósi szőlészetében találkoztunk, ahol negyvenhat dolgozó a szakszervezet megkerülésével kezdeményezte a vezetők leváltását.

Amint azt az „Ellennyilatkozatnak” nevezett beadványukban sorolták „a vezetők szakmailag is alkalmatlanok a vezetésre. Pl: műtrágya kiszórása selejtezésre váró területekre, lejárt szavatosságú vegyszerek kijuttatása, szerződések be nem tartása... Az üzemben történt kft. alakítással kapcsolatban a dolgozók teljesen ki lettek rekesztve. Ennek következtében jogosan úgy érezzük, hogy személy- és vagyonátmentés folyik...”

Már nemcsak a támadók számadóiak, a megtámadottak is, mert az út vége beláthatatlan. Akárcsak a lehetséges megoldások.

A PANNONVIN Rt. felügyelő bizottsága a szakszervezet bizalmatlansági indítványát visszautasította, s „... egyben felhívta az elnök-vezérigazgató figyelmét arra, hogy eddigieknél hatékonyabb tájékoztatást biztosítson az Rt. dolgozóit érintő intézkedésekről... Egyébként megjegyezni kívánjuk, hogy az elnök-vezérigazgató megítélése elsődlegesen az Igazgatóság hatáskörébe tartozik.”

A siklósiak „ellennyilatkozata” ügyében ugyanakkor semmiféle intézkedés nem történt.

Foházkodjunk a jégverésért?
Bencze János

Egységes Európa 1992 után

Alig telt el egy óra az Alpok-Adria Munkaközösség Gazdasági Bizottságának múlt heti, szombathelyi ülésén, már világossá vált: az egyik fal mentén álló paraván felirata – Egységes Európa 1992. – legfeljebb munkácimnek tekinthető. A dátum keletről nézve nyomasztóan hat. Olyasfajta félelmet kelt – némi joggal –, hogy kontinensünk hozzánk közelebb eső régiója egyszer s mindenkorra valami nagy pontosról marad le. Pedig az Alpok-Adria Munkaközösség egyes bizottságainak e hetekben, hónapokban zajló tanácskozásai épp azt a célt tűzték maguk elé, hogy kimódolják az utakat, eszközöket, amelyek révén Kelet-Európa is közeledhet majd a nyugati rész csomópontjához. E konferenciák tanúságait Lombardiában összesítük majd. Azt azonban mindenkinek tisztán kell látnia, hogy a Németországtól keletre fekvő országoknak legfeljebb távlati célja lehet az egyesült Európa.

– Szorítsuk háttérbe kimaradási, ki-sebbségi és megkésettégi érzésünket 19javasolta az egyik magyar előadó, – s arra összpontosítsunk, mit lehet tenni 1992 után, nehogy a most lebontott vasfüggöny helyett újabb válaszfal keletkezzen Európa közepén. Az új orientációnak kedvezőek a feltételei. Az első, legfontosabb lépés az EFTA-hoz történő közeledés lehet, aminek nemcsak gazdasági előnyei

várható. A szabad kereskedelmi társaság ugyanis már jelentős tapasztalatokkal rendelkezik, s ezeket mi is hasznosíthatnánk.

Az okfejtéssel láthatóan egyetértett dr. Aldo Romeli úr is, aki a tanácskozáson a Közös Piac gazdasági és társadalmi bizottságának tagjaként vett részt.

Az olasz szakember ugyanakkor nem hagyott kétséget afelől, hogy Nyugat-Európa nem teljesen egységes az integráció kérdésében, de nem szeretnék, ha túl könnyen lehetne csatlakozni a közösséghez. Tartanak a felhígulástól. Ez aligha érdeke a szövetségzőknek, mivel a 320 millió fős piac a világ első gazdasági hatalma lehet. Az Egyesült Államok és Japán már most konkurenciának tekint az általuk Európa-erődnek nevezett csoportot.

Nyugat-Európának is érdeke viszont, hogy a keleti régióban meginduljon a dinamikusabb fejlődés. Már csak azért is, mert közvetlen előnyöket hozhat. Dr. Aldo Romeli Európa kis- és középvállalatainak fokozottabb együttműködésében, egymásra találásában látja a szilárd kapcsolatépítés legbiztosabb módját. Ez is lehet megalapozó lépés. De nem lehet tudni, hány és miféle társulási szint vezethet Kelet-Európából az 1992 utáni egységes Európához.

Áradó segítőszándék – hiányos fogadókészség

Dr. Balázs Péter, a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának főosztályvezetője az Alpok-Adria Munkaközösség tanácskozásán említette, hogy egyre árad hazánk felé a nyugat-európai segítőszándék. Az egyik szünetben a részletekről kérdeztük.

– El kell oszlatnom egy félreértést. Nem pénzadományokra gondoltam, hanem úgynevezett együttműködési típusú segítség. Konkrét célokra adnak támogatást. Tanítanak gazdaságot szervezni, tőzsdét kialakítani, befektetésekre mozgósítják az üzleti köröket.

– Mindehhez ön azt is hozzátette, hogy csekély a fogadókészség.

– Ez nem a szándék hiányát jelzi, hanem azt, hogy Magyarországnak nagyon széles a kapcsolódási területe a KGST-vel, ám viszonylag szűk szférában érintkezik még mindig a nyugattal. Első feladatunk, hogy gyorsan viszonylag sok szervezetet hozzunk létre, melyek megteremtik a programok fogadásának feltételeit. Semmi mást nem kellene tennünk, mint a KGST oldalról átvezényelni a szakembereket e feladatokra.

– Kinek, melyik szervezetnek kellene mindezt irányítani?

– Ez szinte mindegyik kormányzati szervnek a feladata, miután ugyanúgy jön a segítség a környezetvédelemben, a közlekedés-fejlesztésben, a kereskedelemben.

– Ön az Egységes Európa Társaság elnöke. Tehet-e valamit a kapcsolat-

plésben egy társaság?

– Európában kell boldogulnunk, miután külkereskedelmünk 90 %-a a kontinensen bonyolódik. Hazánk három regionális csoportosulás mezején fekszik, így számunkra nem annyira egyértelmű a Közös Piaci vonzerő, mint például Portugália számára. Ausztrián keresztül határosak vagyunk az EFTA-val, a KGST révén belenőtünk a kelet-európai régióba is. Nyugat felé kell hát orientálódnunk, de meg kell tartani mindazt, ami értékes a kelet-európai kapcsolatokból. Célszerű a közvetítő szerep megtartása. Figyelnünk kell az EFTA-ra, hiszen számunkra tanulságos lehet Ausztria, vagy Finnország példája. Nem valószínű, hogy megelőzhetnénk őket, de tanulhatunk abból, hogy zárkóztak föl Európához.

– A tanácskozáson úgy tűnt, mindenki időzavart érez. Az 1992-es dátum túl közeli.

– A szükséges lépések nemcsak idén és jövőre következhetnek, hanem az évezred végéig kell világos programmal rendelkezni arról, hogyan közeledjünk az európai centrumhoz. Az Egységes Európa Mozgalom mindezt felmérve a széles közvéleménnyel próbálja megismertetni a valós helyzetet. Konferenciákat szervezünk az integrációs kérdésekről és folyóiratot is indítunk. Élénykíteni kell a közös gondolkodást, bevonva a vitába a nyugati és keleti szakembereket is.

Rikil Ferenc

A HELYZET

Kis magyar balett

A darab címe: "Ki válasszon köztársasági elnököt?"

Rendező-koreográfus: Antall József.

Főbb szereplők: MDF, SZDSZ, Király Zoltán, MSZP.

A fizető nézők száma: 10 millió.

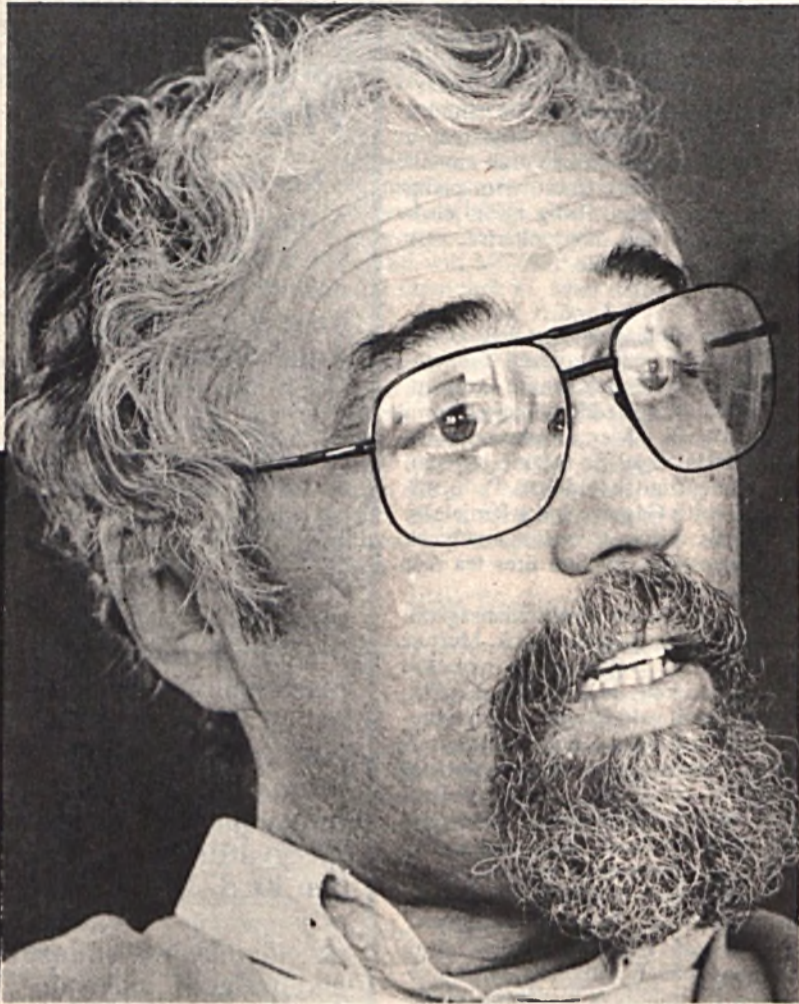
A rendező-koreográfus elképzelése szerint a színhelyül választott Magyarországon a két főszereplő, az MDF és az SZDSZ paktumot köt. Ennek keretében a köztársasági elnök funkcióját az MDF némi együttműködés fejében az SZDSZ-nek eladja.

Az előadásban a rendező elképzeléseit megvalósítandó az MDF-táncosok tagjai elkezdtek jó tempójú körtáncukat. Ebbe az SZDSZ szólótáncosait is bevonták. Történt azonban, hogy a könnyű léptű táncosok sorából – a rendező utasítása ellenére – a Király nevű staiszta kiugrott. Ezért nevezik most őt rosszállónak: bakancsos balerinának. Mindenesetre Király parádés táncából az a kérdés volt kiolvasható: vajon miképp bocsáthatja áruba a köztársasági elnöki funkciót az MDF, amikor nem is illeti meg ez a jog.

A közönség – némi meglepetésre – a statisztasorból előtapsolta az MSZP-t is, akire a színházi pleyka szerint Antall rendező úr és a két főszereplő haraggal tekint. Ennek oka állítólag az, hogy falatnyi balettszoknyája alól, a díszletszínhez nem igazodó rózsaszín bugyija minduntalan elővillan. Mindenesetre a megilletődött statiszta az „alírásgyűjtési” jelenetben bravúros piruettek mutatott.

A nem várt szereplők színrelépése némiképp megzavarta a balettcipős Kis-Tamás G.-Tölgyessy triót. Talán csak ekkor villant először eszükbe, hogy a szokatlan szereposztásban és szerelésben akár orra is bukhathatnak. A nagyerdemű publikum egy része a "Döntson a nép" kezdetű, boszorkányos ügyességgel előadott nyitány után nem ilyen folytatást várt tőlük. Most, az első felvonás utáni szünetnek is van eseménye: a büfében tovább emelkedtek az árak!

Bognár László

Várnagy Péter építész, a Dél-dunántúli Tervező Vállalat, – a Pécsiterv – irodavezetője szelíden dohog. Szerinte Pakson tavaly átadott főiskolai épületegyüttese több figyelmet érdemelt volna annál, mint amit a dél-dunántúli sajtótól kapott. Fényképeket vesz elő, Bencsik István nyolc méter magas, Tisztelet Einsteinnek című szobrára mutat, építészeti megoldásokat indokol, az auditorium maximum fotóján Keserű Ilona freskóját elemzi, Kertészfi Agnes üvegből formált álmennyezetét méltatja. Várnagy Péter a nyolcvanas években kétszer is nyert az Ev lakóháza pályázaton. Munkáit külföldön jól ismerik, nevével a nemzetközi szaksajtóban – így a tekintélyes amerikai Architecture-ben is – találkozhat az érdeklődő olvasó. Sikereihez kacskaringós út vezetett. Rádiótechnikus volt, statikus, s csak azután építész. Acélszerkezeti szakmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök. Pécsre húsz éve költözött. Mái legismertebb épülete is itt áll a Citrom utcában, a Postapalotával szemben.

Véletlenül tudom, hogy lapunkat nem szíveli, nem sokra becsüli. Minden esetre beszélgetés közben ebből semmit nem éreztem.

– Azért szeretném, ha írna erről a paksi házról, mert az említett művészek itt dolgoznak Pécsen. És én itt nem kaptak nyilvánosságot. Meg aztán öregszem már. Elsősorban adminisztrátor vagyok ennél a vállalatnál, tehát nem az a közvetlen feladatom, hogy tervezek. Ezt a munkát pályázaton nyertem.

– Tehát nem egy megbízást fölözött le!

– Nem, nem, persze.

– Nem is a vállalaton keresztül ment a dolog?

– Dehogynem, csak a vállalaton keresztül tervezek. Viszont ha egyenes ágon beérkezik egy munka, akkor

nem sajátítom ki magamnak. Ami nem zárja ki, hogy pályázaton induljak.

– Az előbb tett egy oldalvágást, hogy elsősorban adminisztrátor itt...

– Nem véletlenül mondtam, ez tény. A vállalat felépítése miatt szükség van irodavezetőkre. De ebben olyan munkatársam van, aki tehermentesít, és marad időm tervezni.

– Most min dolgozik?

– Pillanatnyilag nincs terv az asztalomon. Az a dolgom, hogy nyolcvan embert vezessek. Próbálok ellátni őket munkával.

– Hogy megy?

– Elsősorban személyes kapcsolatokon keresztül. Ami nem baráti kapcsolatot jelent, hanem azt, hogy a vállalatra alapító beruházókat igyek-

szünk megtartani. Az utóbbi időben a piac egyéniségekhez kötődik, és nem vállalatokhoz. Ezért a jó építésszek ritkán küzdenek munkahiánnyal. Ami nemcsak nekik jó, hanem annak a tizenöt-húsz embernek is, akik a csapatot alkotják.

– Illetve a nyolcvannak, akik önhöz kapcsolódnak...

– Nem, ez ekkora méretekben már nem működik. Régen műteremvezető voltam, és ha személyes ok miatt kapok egy munkát, vagy felkérem, akkor máig a régi műtermemmel együtt csinálom.

Nehéz idők járnak. Rengeteget utazom, tárgyalok, sokszor fölőselegesen. A megyében és a régióban elmaradnak a nagy fejlesztések. Semmi élénkületet nem látok. Szerintem idén már nem is várható. A mai tanácsok nem mernek eladni semmit. Nehéz pénzügyi év lesz. Egy ilyen irodának, mint az enyém, negyvenmillió forint az éves árbevétel kötelezettsége. Ahhoz, hogy innen-onnan kiharapjunk valamit, sokat kell futnunk.

– Nem lenne könnyebb sora, ha önálló irodát alapítana?

– Nem, nem hiszek az ilyen irodákban.

– Alkalmatlan rá?

– Nem, magamban hiszek! És azt is tudom, hogy könnyebb pénzkereset lenne. De a tervező vállalatokra esküszöm. Egészen fantasztikus, hogy az egyik oldalon bemegy az üres papír, és kijön a másik oldalon úgy, hogy 150 ezer forintot ér, pedig csak tizenkét vonal került rá. Na most, a kasszavezetékben a „fajlagos agyálomány” nyilván magasabb, mint egy nagy cégnél. Ha hat ember alakít egy szervezetet, ahhoz, hogy jól működjön, kell egy jó építész, és a saját műfajukban a többieknek is a legjobbak közé kell tartozniuk.

– Ez ellentmond a vállalatokba vetett hitének!

– Egy pillanat! A nagyvállalatnak olyan, lendületből adódó szakszerűsége van, amivel a kis csapatok nem versenyezhetnek. Mondok egy fiktív példát. X. Y. kap egy megbízást, hogy a Sallai utcában négyemeletes házát kell építeni. Elkészül a jószándékú munka, és kiderül, hogy teljesen alkalmatlan. Mert az alkotó eltelejtette megnézni a rendezési tervet. Vállalatnál ez nem fordulhat elő. Mert a folyamatban automatikusan benne van, hogy ilyen kérdésekben valaki előzetesen tájékozzódik.

– Amit most említett, arra tényleg van példa?

– Igen, Pécsen is, másutt is. Őszintén szólva magántervezők során velem is előfordult már. Azzal együtt ez tényleg gyenge példa volt. De automatikusan készül talajmechanikai, geodéziai vizsgálat. A szakági tervek olyan mélységűek és színvonalúak, hogy az elképzelt házak biztosan épülhetnek.

Más. Kis szervezet – költségkímélés okán – nem foglalkoztat villamos szakembert. Egyébként teljesen egyszerűen. Tehát kiadják a munkát. Igen ám, de nincs jogutód! A villamos tervező elköltözhethet, meg egyébként se megy ki, ha már fölvetve a pénzt a munkájáért. Ha lelkiismeretes az illető, akkor persze ilyesmi nem fordul elő. De jogilag a helyzet mindenképpen tisztázatlan. Csak az építész lehet fölőncsípni, mert annak van szegénynek telefonja. Ha rányílnak a villanykapcsolókra az ajtók, akkor ő majd megoldja, vagy megint megbíznak valakit. Mi villamos tervezőt is alkalmazunk, ami persze tetemes költség, de a terv megbízható és számonkérhető.

És ez a következő. A vállalat perelhető. Általános szokás, hogy a tervezőt behúzzák. Ha egy lakóháznál van hárommillió kár, akkor a legtrikább eset, hogy a bíróság a lakókkal dobhatja össze a pénzt. Egyszerűbb azt

mondani, hogy ötven százalék tervező, ötven százalék kivitelező. Nekünk erre elkülönített alapunk van. Amikor az ember magántervezőként dolgozik, ez hiányzik.

– A szakági tervekben jelentkező elöny tükröződik a végtermékben is?

– Nem szellemében, hanem minőségében. Az építészeti érték a fejekben keresendő. Bármilyen jó a cég, ha nincsenek jó mesterei, hiába korrekt, rendkívül ronda házakat ad ki. Ettől persze leépül. A szellemi minőség az elsődleges, de vállalatnál ez nemcsak az építészetre vonatkozhat, hanem a szakágakra is.

A történelemben először fordul elő, hogy az építészeknek önmagukat kell megtagadni. Amikor az egyetem előtt foglalkozgattam történelmi kérdésekkel, a szecesszió dekadens polgári irányzatnak számított. Ma meg...

Azt a városrendezési alapelvet, amit még én is tanultam, az építész már megtagadja. Neo-romantikának nevezhetnénk azt a stílust, ahogy most építünk. De már billen is visszafelé a mérleg nyelve, mert – különösen Nyugat-Európában – olyan épületek jelennek meg, melyek a Bauhaus-szal kezdődött modern építészeti alapjait már nem tagadják olyan élesen, mint mi.

– Nyugat-Európát említette. Van lehetősége kitekintésre, utazásra?

– Sok lehetőségem van, utazás szempontjából nagyon igénytelen vagyok. Olcsón jövök-megyek. A feleségemmel tizenöt éve bejártuk Görögországot motoron. Mindig megyünk. Ha hallok valamiről, ami elérhető távolságban van, azt megnézem.

A különbség csak annyi, hogy most reumásabb vagyok, és autóval járok.

Sz.Koncz István
Cséri László felvételei

Világszenzáció Ostffyasszonyfán:

Bűvös kövek a Rábából

Folytatás az első oldalról

– Végül is hogy fedezte fel, hogy sűrűlőfényre van szükség?

– A véletlen segített. Áramszünet volt a faluban, sötétben ültük körbe az asztal közepén álló gyertyát, és én akkor is a követ nézegettem. A gyertya tört fel a pecsétet. Egyszer csak megláttam az első arcot. Berobbant a tudatomba a látomás és megértettem, hogy nem volt értelmetlen a hosszú hónapok gyötrelmes meditálása. Ott volt előttem egy mogorva tekintetű, fekete bajszú férfi. Tovább néztem, és megláttam a gyermekét karjában tartott nőt, akit az a férfi ural, fogságban tart. Ilyen mázlim volt, a gyertya fényében egy teljes képet, egy három alakos kompozíciót fedeztem fel. A kavics legkisebb elmozdítására a kép eltűnt. Hosszú percek kétséggel teli

gyötrelme után újra megláttam. És akkor megjött az áram, a látomás újra eltűnt. Lepakcsoltam a villanyt és kerestem a képet. Egy másik arcot, egy fiatal lányt fedeztem fel. Mintha Rubens festette volna. Annyira élő, annyira mai volt. A gyertyakaland megtanított, hogy ezek a képek csak gyenge sűrűlőfényben és csak egy bizonyos irányból látszanak.

– Vajon hogyan készülhettek?

– Készítésük a belátáson, illetve a belátatáson alapul. A sűrűlőfényben megjelenő alakzatokat addig manipulálták, azaz vésték, festették, kaparták, csiszolták, égették, amíg a kép félreérthetlenné nem vált. A képek olyan plasztikusak, mintha szobrok, vagy domborművek lennének, holott nem azok. Amíg nem tudatosul, hogy mit

látunk, értéktelen kavics, később pedig azt nem értjük, miért nem láttuk az első pillanatban, hisz olyan egyértelmű. Eddig ezen az egyetlen kavicson tizennyolc arcot, különböző embert fedeztem fel, de nem biztos, hogy ez végleges szám, hisz vannak még a kőnek látszólag kihasználatlan részei is.

Újra megkérem Mesterházy Gábort, hogy állítsa üzembe a gyertyafény pótlására komponált berendezését, ami földgömbhöz hasonló, de csak körívckből áll. Ez ívek bármilyen szögben állíthatók és a rajtuk elhelyezett, csúszatható lámpák egyenként kapcsolva különböző szögekből világítják meg a kör közepén lévő tárgyasztalra helyezhető kavicsot.

Nézem a képeket. Koruk akár több tizezer évre tehető, de szemléletmód-

juk jelenkorinak, európainak tűnik. Az alkotók mesterségbeli tudása, érzelmegazdag és szellemi színvonala lenyűgöző. Élettartamuk csak a kavicsok szinte végtelen élettartamához mérhető. Újra elfog a hitelenség.

– Nem lehet, hogy mégis csak a természet játéka, vagy a túl élénk fantáziánk termékei? – kérdezem.

– Túl jók ezek a képek – mondja elgondolkodva, – ez nem lehet véletlen. Sokat töprengtem ezen, és a követ nézve négy olyan szabályt fedeztem fel, ami kizárja a véletlenséget. Első a mimikri szabály. A kő felszínén látszanak beavatkozások, de azokat úgy végezték el, hogy tökéletesen hasonulnak a kavics természetes szín és formavilágához. Nappali, szórt fényben alig észrevehető. Második a perspektíva szabálya. Az ábrázolás tárgyait a távlatok és rövidülések precíz érzékelésével kellett megjelölni. A totalitás szabálya alatt azt értem, hogy az ábrázolásnak az egész képmézőt, a kavics adott nézőpontból látható teljes felületét be kellett töltenie. Végül a drámai szabály számomra azt mondja, a képeken az ábrázolásban az érzelmek skálája szinte teljes. Az örömtől a gyaláig, a humortól a horrorig mindent kifejeznek. Hihetetlen találékonyság kellett a mű-

vek létrehozásához.

– Elfogadom, hogy egy-két kép tökéletes, de a harmadik, a tizennyolcadik faragásakor hogy nem rontották el az előzőt? Ennek megalkotásához ma is számítógép kellene...

– Vagy nagyon fejlett térlátás. A Rubik-kockához tudnám hasonlítani, ott is úgy kell az új oldalakat kialakítani, hogy az előzőt ne rontsuk el. Pontosabban teljes kockában, itt kavicsban kell gondolkodni.

– Nekem ez túl misztikus, szinte természetfölötti, földön kívüli...

– Más látogatóim is felvetették ezt. Nem hiszek benne. Hogy ezek az ábrázolások csak a ritka beavatottak számára készültek, vagy egy elfelejtett műfaj első példányára bukkantunk, még nem tudni, de tény, hogy a végnélküli emlékezet zálogát jelentették azoknak, akik ismerték a képek életre keltésének titkát és ezt jelentik nekünk is. Ráismerést a titokzatos elődökre, akik nem csillaghajó szellemutasai, hanem emberek voltak. Emberek, akik a tűz fénye mellett mindennapi dolgokkal bibelődtek és néha olyasmit alkottak, amiótól a huszadik századi ész is megáll...

– Örömben – teszi még hozzá.

Kenyérharc

Visszavont búzaáremelés

E lapszámunk megjelenésekor Péter-Pált ír a naptár. Ekkor már tudni fogjuk: aratásra, vagy csak aratósztrájkra virradtunk...

De most még csak két számot látunk: 4.50 és 20 Ft – a gabona ára az egyik, a kenyéré a másik. Mögöttük a termelők, eladók és forgal-

mazók különböző érdekei. Igyekezünk a kenyérharc minden résztvevőjét megszólaltatni.

A termelő

Várdaróci József, a Gabonatermesztők Országos Választmányának elnöke (nemrég választották meg; főmezőgazdász a Kovácsdai Egyetértés Tsz-ben) így látja a kialakult helyzetet: – A gabonatermelő üzemek az áremelés mellett vannak. Ennek oka egy-

szerű: majdnem a kétszeresére nő minden olyan ipari termék ára, amit a búza előállításához felhasználunk. A Földművelésügyi Minisztériumba is elküldött javaslatunkban pontosan kimutattuk, hogy a tavalyi búzaárakhoz képest a kétszeresére nőtt az idén a műtrágyák ára. A növényvédőszerké, az energia, a szállítási, az alkatrészek is jócskán emelkedett. Drágább lett a bankhitel és az öntözés, a búza minősítése viszont szigorodott. Az emelés mellett szól az is, hogy még a takarmánybúza ára is lényegesen túllépi a

Malmi I. minőségű étkezési búza tonnánkénti 5700 forintos hatósági árát. Ezek miatt kérte a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége – a MOSZ – a kormányt arra, hogy 6900-ra, illetve 6400-ra nőjön az egységár. Hangsúlyoztuk: nincs más okunk, mint "input"-áraink jelzett növekedése. Tarthatatlan, hogy a nálunk felhasznált minden eszköz és anyag szabadár, az eladási árát viszont hatóságilag korlátozzák. Ráadásul a régi áráktól még a korábbinál is kevésbé lehet majd elérni.

A gabonaipar

– Alacsony az ár, elvileg többet is fizetnének a búzáért, de ennek eldöntése nem a mi feladatunk – így dr. Zubor Zoltán, a baranyai malomok főnöke. – Ma 5.700, illetve 5.400 forintot fizetünk a kétfajta sikértartalmú búza tonnájáért, de liszt-áraink még mindig a tavalyi búzaárhoz igazodnak. Ha tehát további áremelés lenne, a régi árat is, meg az újat is emelnék, mert a mostani nyereség az étkezési búzán mindössze 3 %-os. (Megjegyzem, a MOSZ termelői ezt másképp látják. Azt állítják, "a korábban meghirdetett búzaár-növekedést követően a GMV-k által 1990. január 8-án végrehajtott 22 %-os liszt-áremelés tisztességtelen, mivel 1990 I. félévében lényegében az előző évben alacsonyabb áron felvásárolt gabonát használták fel." – V.D.)

– A mai árrendszer ellentmondásait kétféleképp lehetne meghaladni – folytatja az igazgató. – Vagy úgy, hogy 2-3 féle szabott áras kenyertünk lenne, a többi szabadár, és az előbbieket a malom-, illetve a sütőiparban dotálná az állam. A másik a teljesen szabadár rendszer, ami az étkezési búza teljes mértékű szabadárassá tételét feltételezi. Ennek akár 20-30 %-os liszt-, illetve kenyéráremelés is lehetne a következménye. Ez persze teljes körű piacgazdaságot feltételez, és kérdés, hogyan reagálna erre a mai körülmények között a fogyasztó, a lakosság?

A sütőipar

– Könnyű kiszámítani, hogyan! – állítja Fazekas István, a Baranya megyei Sütőipari Vállalat vezetője. – Már a januári áremelés után érezhetően csökkent a kenyérfogyasztás, ha tehát ismét árat emelnék, még a mai nyereségünk is veszélyben forogna. A kenyér árban egyébként igen jelentős részt képviselnek a kereskedelem, a szállítási költségei. A sütőipar egy kilogramm házikenyérrel 16 forintért állít elő, húszforintos kenyér tehát a nagy- és

kiskereskedelmi árréssel, illetve a nagykereskedelmi ár AFA-jával lesz belőle. Mi 5-6 százalékos emelkedést tudnánk "megemészteni", vagyis ezt még nem kellene áthárítanunk a fogyasztókra. Stratégiánk lényege: ha mégis lenne liszt-áremelés, ebből 5-6 százalékot mindenképp átvállalunk, a többi azonban nem, mert az energiaárak is emelkedtek. Meg kell jegyezni, a bér az élelmiszeripari ágazatok közt nálunk egyike a legalacsonyabbnak.

A hírlapíró, miután tisztességgel meghallgatta a szakembereket, tovább kérdez:

1.) A pártállam minden ésszerűséget megcsúfoló ál-rendszereinek, "egyesüléseinek" lebontásán nagy elánal dolgozunk. A piacot átalakítás azonban csak akkor sikerül, ha olyan súlyponti kérdések kialakításában, mint az árak, a termelőnek lesz első és döntő szava. Külföldi példák ékesen bizonyítják, hogy a feldolgozóknak, a kereskedőnek megjáró méltányos haszon is tartósan csak ott van meg, ahol a vállalati közti együttműködésnek ez az alapfeltétele. A fogyasztó érdekéről nem is beszélve, amit szintén kemény voksokkal kell képviselni. Kellene.(?)

2.) Az áremelés elvetése a termelők egy részét nyilván tartalékolásra, a búza vetésterületének csökkentésére fogja késztetni. Ez kedvezőbb vetésszerkezet kialakítását is szolgálhatja, de a takarmánybúza termelésének csökkentéséhez is vezethet, ami a húsexportunkra hat kedvezőtlenül. Számol-e a kormányzat ennek következményeivel most, amikor az állattartás egyébként is visszaszorul, de a mezőgazdasági ágazat export-bevételei továbbra is égetően szükségesek?

3.) Nem könnyű a malmosnak, és a tüzes kemence elé vagy a pult mögé sem könnyű odaállni. Az azonban mégis elgondolkoztató, hogy a MOSZ adatai szerint a malomipar vagyona-nyos eredménye 8,63, a sütő- és tésztaiparé 11,50, a mezőgazdasági termelőszövetkezeteké viszont csupán 4,52%! Nem lehetne a malom- és sütőipar tényleg kicsit szerényebb? Kérdés ugyanis, hogy – már ma is, a fejlett piac viszonyai közt pedig még inkább – akad-e traktoros, kombájnos, aki 70 ezer forint évi átlagos jövedelemért évente több ezer órában hajlandó gépre ülni?

4.) A mezőgazdasági miniszter (lapunkban is) azt ígérte, hogy megállítja az agrárról további nyílását, ám az áremelés visszavonásával ezzel ellentétes döntést hozott. Alighanem azért, mert az áremelés tovább növelte volna az inflációt, de ennek elkerülése csak a kisebbik rossz választását jelenti. Olyan megoldás kell, amely nem gerjeszt tovább a pénzromlást, de nem is hártja át egyoldalúan a terheket a kenyér alapját előteremtő üzemekre. Mi lesz ez?

Varga Dávid

Munka és közegészségügy

A szigorú titokból mára szomorú valóság lett. A környezeti ártalmaknak köszönhetően katasztrofális állapotok uralkodnak a volt szocialista országokban, ahol eddig ezekről a gondokról hallgatni "illett". Persze azzal, hogy ma nap mint nap újabb botrányok és ökológiai bombák robbannak még nem oldódik meg semmi. Sőt, úgy tűnik, a fejlett államok támogatása sem mellőzhető...

A múlt hét végén szokatlanul hosszú – hat napos konferencia kezdődött Pécsett "Munka és Környezetegészségügy a Kelet-Európai Országokban a Társadalmi Változások Tükrében" címmel. A szervező egy bostoni kutatóintézet. Harmincketten érkeztek a tengerentúlról. A vendéglátók mellett német (NDK), cseh, jugoszláv, bolgár és szovjet valamint lengyel kutatók vesznek részt a maratoni fórumon. A megnyitót követő szakmai vitákon elsősorban azt hangsúlyozták a kelet-európai régió szakemberei, hogy ha a környezeti ártalmakat – a levegő, a víz szennyezettségét, vagy a veszélyes hulladékok ügyét – vizsgáljuk, akkor azt nem szabad elszakítani a szociológiai problémáktól és az el-

múlt évtizedek sajátos társadalmi berendezkedésétől. Az amerikaiak fejlesztési és segélyprogramokat ígérnek – tudtam meg Barry Leavy-től az egyik szervezőtől, aki elmondta, hogy tudja: "sajátos" területre léptek. Ezért is kíváncsiak mindenre, ami itt történik és nemcsak az elméletre, hanem a gyakorlatra is. Ezért keresnek föl több baranyai vállalatot, céget, köztük a Szénbányát és a Bőrgyárat is. Az amerikai szakember figyelmeztet: ha Kelet-Európa előbb-utóbb áttér a piacgazdálkodásra, az egy sor újabb környezeti gondot vet föl, amire nem árt jó előre felkészülni. Arra a kérdésre, hogy látnak-e üzletet e probléma kezelésében az USA-ban – tartozkodó, ám sokat sejtető választ kaptam. A csoportban nemcsak elméleti kutatók érkeztek, hanem jogászok, gazdasági és pénzügyi szakemberek is. A téma iránt a Bush kormányzat érdeklődést mutat, így nem kizárt valamiféle üzlet létrejötte. Ennél azonban sokkal fontosabb, hogy a problémák bár nemzetiek, de Földünk jövőjét is érintik. Így felszámolásukban az Egyesült Államok is érdekelt...

G.L.

Sikervízum?

„Nagy jelentőségű és közérdeklődésre számot tartó elvi megállapodással zárultak a magyar miniszterelnök párizsi megbeszélései” – írja a Magyar Nemzet június 25-i száma, a vízumkénszer megszüntetéséről. Hasonló hangnemből a tényről szinte valamennyi napilap, a rádió és a tévé. Mintha a lépés az új magyar diplomácia első jelentős sikere lenne.

Távol áll tőlünk, hogy Antall József kétségte-lenül kedvező visszhangot érdemlő nyugat-európai útjának eredményeit megkérdőjelezzük. Mégis le kell írunk: az új magyar diplomáciának a vízum eltörléséhez szinte semmi köze nincs. Bár az igazsághoz hozzátartozik: a miniszterelnök nem tulajdonította magának, vagy kabinetjének a francia gesztust, az újságok mutatták be így.

Alig pár hete írta alá öt ország – az NSZK, Franciaország, valamint a Benelux-államok – a luxemburgi Schengenen az úgynevezett schengeni egyezményt. Eszerint az egymás közötti határokon nem lesz semmiféle ellenőrzés. Addig is, amíg a megállapodás életbe nem lép, az ötöknek egységessé kell vizumeljárásukat a kivülálló országok felé. A szerződés a mai NDK

állampolgáira is vonatkozik, a „schengeni vízumot” az egységes Németország keleti határára majd. Egységes át-, illetve beutazási engedélyt használnak tehát, mely valamennyi országra érvényes lesz.

Az érintettek elvi egyezséget kötöttek, hogy ahol csak lehet, a „könnyebb ellenállás” felé mozdulnak. Vagyis nem rontják egymás diplomáciai pozícióit. Ha addig nem mertünk föl rendkívüli ellentétek, valamennyi olyan országgal szemben megszüntetjük vízumkénszer, amelyikkel az ötök valamelyike már megtette ezt.

Egy szó mint száz, mivel az NSZK már ilyen gesztust gyakorolt velünk szemben, Franciaországtól és a Benelux-államoktól ugyanezt várhatjuk. Antall József Párizsban járt, tárgyaló partnerei nem mulasztották el erre az alkalomra időzíteni bejelentésüket. Várható, hogy egy alkalmas pillanatban Belgium, Hollandia és Luxemburg is közli ebbéli szándékát. Hacsak „rendkívüli ellentétek nem merülnek föl”. De ezek elmaradását nem találjuk majd úgy, mint döntő diplomáciai sikert...

eszkál

SZER-tűz Antallra

„Antall szavai inkább illenek egy jobboldali újságíró, mint egy magyar miniszterelnök szövegébe.” „Nem volt szüksége arra, hogy egy nappal korábban leszidja vendéglátóját.” A Szabad Európa Rádió vasárnapi műsorában Kemény István mondta mindezeket a magyar kormányfőről. A Párizsban élő szociológus és politikai elemző különösen azt kifogásolta Antall franciaországi látogatása előtt tett nyilatkozatában, hogy a miniszterelnök a baloldali és Mitterrand politikai stratégiáját hibáztatta a francia szélsőjobb térnyeréséért. Kemény szerint ez az állítás tartalmilag legfeljebb féligazság, másrészt nincs szükség arra, hogy a magyar kormányfő a Francia Köztársaság elnökének belpolitikáját nyilvánosan bírálja.

Kemény szerint Antall hibázott akkor is, amikor arról beszélt, hogy a németeket helytelen "belerángatni" a német-lengyel határral kapcsol-

latos állásfoglalásba. Antall szerint el kellene ugyan ismerni ezt a határt, de az ilyen parlamenti döntés kikényszerítése a szélsőjobb malmára hajtaná a vizet. Kemény István úgy látja, a Bundestag 9 nappal későbbi, csaknem egyhangú határozata rácafojt Antall József-re.

Ugyanebben az adásban a műsorvezető elsie-tettnek minősítette, hogy a bonni nagykövetség látja el ezentúl Magyarország berlini képviseletét is, pedig Magyarország már eddig éppen elég hangsúlyval érzékeltette, mi a véleménye a német egyesítésről. Országunknak változatlanul jelentős az érdekei a mai NDK-ban, ezért nem lenne felesleges luxus a berlini külképviselet fenntartása. A kommentátor aggállyal szökött arról, hogy Antall József túl gyakran emlegeti a magyar politika német orientációját, noha a történelem során ez nem mindig jelentett értéket.

(F.P.)

Keleti atomerőművek:

Nyugaton félnek?

Arról már eddig is hallhattunk, hogy Nyugat-Európában némi félelemmel figyelik a Kelet-Európában működő atomerőműveket. Mindez nemcsak a csernobili katasztrófa-hoz köthető, hiszen nyugaton egyre több információ birtokába jutnak a többi kelet-európai országban működő erőműről is. Dr. Aldo Romeli, az EKG nukleáris energia és kutatási szekciójának elnöke – aki a héten egy tanácskozáson hazánkban járt –, a Corriere della Sera június 17-i cikkét idézve, a HELYZET-nek adott rövid nyilatkozatában egyenesen az erőművek tömeges bezárásának lehetőségéről, szükségességéről szólt.

– A kelet-európai atomerőművek mekkora körére terjed ki az elemzés?

– Elsősorban NDK-beli erőművekkel foglalkozik, de komoly veszélyforrásként szól a lengyelországi és a bulgáriai reaktorokról is. Az írásban rossz minőségű anyagok beépítéséről és nem ki-elelítő biztonsági berendezésekről van szó. Mindenképpen szükségét látom további elmélyedett kutatásoknak, magam is felvetem a szekciónkban ezt a kérdést. Vizsgálatok beindítását fogom javasolni.

– Szóba került-e a paksi atomerőmű?

– Paksról nincs szó az írásban.

Rikil F.

Sürgető gondok, lassú ügymenet

Az egyházi épületek sorsa Pécsen

Ismert kormányállásfoglalás szerint a 42 éve jogtalanul, kártalanítás nélkül államosított egyházi ingatlanok, vissza kell adni jogos tulajdonosainak. Kérdés, mikor, hogyan, milyen ütemben? Hiszen a volt egyházi ingatlanok többsége ma is oktató-nevelő intézményként működik, ugyanakkor – ritka kivételekkel – az egyház nincs még minden személyi-tárgyi föltétel birtokában.

A kisajátított épületeket fokozatosan veszik újra gondozásukba az egyházak. Ehhez elkészítették a visszaigényelt ingatlanok jegyzékét. A listák alapján a tanácsok az egyházmegyéket szakvezetővel együtt, jobbra közös állásponton, kölcsönös megértéssel töreksenek megoldani a gondokat, amelyek természetesen az államot terhelik. Elsősorban a hajdani egyházi épületekben tanuló diákok, kollégisták elhelyezése révén.

Pécsen, a római katolikus egyház 8 oktatási, 4 közintézményt és 4 más épületet és épületgyűjtést igényel vissza. Néhány fontosabb közülük: az egykori papnevelde (ma kisegítő iskola); a volt egyházmegyei nyugdíjas papok otthona (az Axel Springer-Budapest kft. kiadóhivatala és az Új Dunántúli Napló Szerkesztősége); továbbá: a Hunyadi úton a volt pálos rendház; a KPVD Sz József utcai volt művelődési otthona; a karmelita nővérek egykori rendháza (Tettye u. 14., ma lakás, óvoda stb.); a Miasszonyunk női kánonrend rendháza (ma a Leőwey Gimnázium épületgyűjtése); az irgalmasok kórháza; a volt ferences kolostor (ma turistaszálló); a több egyetemi és középiskolai kollégium. S utóljára hagytam a három legfontosabbat, amelynek használatba vétele voltaképp küszöbön áll, vagy az 1991/92-es tanévtől megkezdődik.

A cisztercita gimnázium a jövő tanévtől indulna újra. S mint a rend zirci apátja nemrég az Új VDN-ben kiemelte, a katolikus szellemű oktató-nevelő munka fokozatos visszaállítása jegyében. A vegyipari szakközépiskolai kollégiumban (Hunyadi u.9.) már az év szeptemberétől tervezik megindítani a hajdani nagyvárú püspöki énekiskolát. S ha ez – a kollégisták elhelyezési gondjai okán –, az énekiskola eredeti épületében nem sikerülne, akkor ideiglenesen a volt pálos rendház e célra már kialakított helyiségeiben történik meg. A volt szeminárium épületéből néhány éven belül kell kiüríteni. (Itt jegyezzük meg, hogy az énekiskola beindítása fölött érzett örömről nem felejtünk el. Ugyanis Pécs városában már létezik egy... A témára visszatérünk – A szerk.)

A legsürgetőbb gondokat a Nagy Lajos Gimnázium és a Vegyipari kollégiumának felszabadítása jelentheti. Mint Mezei József művelődési osztályvezetőtől értesültünk, ezt csak a volt MSZMP-székház kollégiumi célokra való birtokbavétele és átalakítása oldhatná meg. A jelenlegi tanácsi testület azonban más elképzeléseket szöveget a volt pártszékház hasznosítására. E kérdésben az egyház és a szakigazgatás azonos nevezőn áll: úgy tartják, a gyerekek érdeke döntőn, vagyis diákokon legyen az egykori pártház.

A közvélemény egy része ugyanakkor fölgyorsultnak érzi az egyházi ingatlanok visszaigénylési folyamatát. Megfogalmazódott az is, miért lett "ennyire sürgős" ez?

— Mi egyáltalán nem vagyunk megelégedve

a dolgok menetével, mivel rengeteg nehézségbe ütközik olyan épületek visszaszerzése, kiürítése, amelyek már föltétlenül kellenének. Minthogy a bennük jelenleg is működő állami intézmények nehezen találják új helyükre — válaszolta érdeklődésünkre Kalász Gyula, a Székesegyház igazgatója, a pécsi egyházmegye számvevőségének vezetője, a magyar püspöki kar gazdasági szakértője. — Az egyház azzal, hogy jogosan kéri a maga helyét, nem akarja az említett állami intézményeket se megszüntetni, lehetetlenné

tenni. Céljait több-kevesebb türelmi idővel kívánja elérni. Vagyis belátással kell lenniük, minthogy tapasztaljuk, az állam minden követ megmozgat a megnyugtató rendezések ügyében. Van olyan probléma, amelyik megoldható, mert megvan a "kiváltás" módja, azaz helye. Közéjük tartozik az énekiskola, amely speciális egyházi intézményként szeretne megindulni szeptemberben, ezért kellene elhelyezni a benne lévő kollégistákat. Szeretnénk, ha az oktatás ügye győzne, mert akkor az egyház legsürgetőbb problémája is rendeződhetne. A volt pártbizottság átadása oktatási célokra egész sor kollégiumi problémát oldhatna meg, s a cisztercita gimnáziumban is megindulhatna az eredeti szelvényben a nevelő munka.

— *Ezzel kapcsolatban: föl veszenek-e ide protestáns vagy zsidó hitű gyereket is? Vagy tisztán katolikus iskola lesz?*

— Bármilyen vallású tanuló jelentkezhet. Voltak a cisztercen zsidó és református tanulói is. Ide járt például Szalai András. (A Rajk-per harmadrendű vádlottja. — A szerk.) Emlékszem, 1945-ben megjelent az iskolában, mint szovjet tiszt, s biztosította volt tanárait, hogy nem lesz semmi bántódásuk. Szalait egyébként, baloldali szervezkedés miatt, még diákkorában többször elvitte a rendőrség...

A Piusban más volt a helyzet: ott katolikusok voltak a tanulók.

A ciszterbe viszont mindenki mehetett tanulni.

— *S ezután is így lesz?*

— Ezután is. Akit akár az egyházi iskola minősége, akár szellemisége miatt jelentkezik, megmaradhat a maga vallásában, — mint aki ebben az iskolában találta meg a helyét, és nem államban.

— *A pécsi Notre Dame gimnázium jeles nőnevelő intézmény volt. Náluk mi várható?*

— A Miasszonyunk-zárda oktatóintézmény volt. A rend megújulni szeretne, de tanáraik még nincsenek. Tehát utódok nevelésével kívánják foglalkozni. Ehhez kellene egy központi ház, ahol elkezdhetnék. E célra kéri vissza a Pécsi Nevelők Házát. Hasonló a szándéka a karmelita apácáknak s a ferences rendnek is, akiknek hajdani rendháza ma szálloda. Amíg a rendnek nem lesz közvetlenül szüksége egykori házára, katolikus egyetemi kollégiumként működne az épület.

Summázva: a tulajdonviszonyok nem mindegyik tisztázottak. A parlament nem alkotta meg az egyházi ingatlanokról szóló jogszabályt. Addig is az a fő irányelv, hogy azok az épületek váljanak szabaddá mielőbb, ahol az egykori tulajdonosok szeretnék valamit folytatni, s annak megvannak a föltételei is.

Az Új Dunántúli Napló szerkesztőségi épületét például eredeti céljának megfelelően szeretnék majd működtetni: idős papok otthonaként. Ezért ezt az épületet is, kéri vissza, vagyis fölmondanak a Springer cégnek. S ők amíg helyet találnak maguknak — bérlők lesznek.

— *Az épület visszaadása fontos lenne — mondta beszélgetésünkön Kalász Gyula, — mivel 20-30-as létszámmal kitűnően megfelelné a pécsi teológia oktatás elindítására. Addig is, amíg a szeminárium eredeti épületében folytatódhat majd a papnevelés Pécsen.*

W.E.

"A jószándékú dilettantizmus ellenében is"

Megbontani a Múzeum utcát?

Megrökönyödtek az érintettek, mármint a Baranya Megyei Múzeumok, a pécsi képzőművészek, művészettörténészek és a nagyjedű közönség, amikor a június 18-i Új Dunántúli Naplóból értesültek, hogy Pécs Város Tanácsa végrehajtó-bizottságának előző nap megtartott ülésén több működő múzeumépület, a Martyn Múzeum, a Nemes Endre Múzeum elidegenítésének terve is szóba került. (Futólag: a városi tanács tagok egy éve országos hírre tettek szert pécsi művészeti intézmények elleni fellépésükkel...) Most a német főkonzulátusnak kell helyet találni. Úgy hírlik, a megrendelők legszívesebben új épületet emelnének, a Múzeum utca megbontása mégis ezen a réven merült fel.

Elgondolkodtat, hogy évek óta működő, a város híret öregbítő múzeume gyűjtés, megyei intézmények sorsáról a városon tanakodnak, állást foglalnak, terveket szőnek — az érintett intézmény szakembereinek távollétében, rendeltetészerűen működő művelődési intézmények rangsorolására, funkcióváltására, felszámolására tesznek javaslatokat. Ilyen, szakmai mérlegelést igénylő kérdésben az ügyvezető közakarattal, "népítéletnek" akarnak helyet adni. A Baranyai Megyei Múzeumok igazgatósága, dr. Újvári Jenő igazgató ilyen fenntartásokkal jelezte tiltakozását Piti Zoltánnál, Baranya Megye Tanácsa elnökénél.

Sejtvén a veszélyt — lévén a rendszerváltozás és az új szempontok felbukkanása, a költöztetés "haladó" magyar hagyomány —, egy hónappal korábban Pécsen ilyen állásfoglalást tett az éppen megalakult Magyar Múzeumok Szövetsége:

"...az egyik legfontosabb: [...] megmenteni és együtt tartani a nemzeti emlékek e pótolhatatlan együttesét minden ártó szándék, jóindulatú dilettantizmus ellenében is."

Mintegy száz aláírással nyújtották be tiltakozásukat a Pécs Városi Tanácshoz a képző-, iparművészek és művészbarátok, mondván: a Múzeum utca az itt született, itt élt művészek európai jelentőségű dokumentálása, s ezzel egyidejűleg a mai pécsi művészek megbecsülését is. Azt, hogy a város képző- és iparművészete az európai kortárs alkotások modern szellemiségével vállalt közösséget. Erre volt példa Martyn Ferenc, Victor Vasarely, a Zsolnayak világviszonylatban is egyedülálló öröksége. A Múzeum utca bármilyen formában való megbontása precedenst teremt a művészeti értékek semmibevételére, ami sajnálatos módon a szobordöntésekkel, műalkotások meggyalázásával máris megindult — miközben boldog-boldogtalan Európáról papol...

Dr. Hárs Éva művészettörténész: — Levélben fordultam Pécs város Tanácsához, mert Martyn Ferenc engem bízott meg halálos ágyán, hogy a házzal, a művekkel kapcsolatban azt tegyem, amit ő tenne. A Martyn Múzeum másuttal volt bemutatásának, amint arra javaslat hangozott el, nincs létjogosultsága, hiszen a mester itt élt, itt dolgozott 1974-től 1986-ban bekövetkezett haláláig. S amiről kevés szó esik: Toldi utcai öröklakásukat Martynék a Tímár utcai szeretetotthon javára ajánlották fel a városnak; Klára asszony alapítványt tett, amelyből két évenként 120 ezer forintot adnak arra érdemes magyar művészettörténészeknek; Martyn Ferenc 500 ezer forintot, egy évente 50 ezer forintot díjat jelentő alapítványt tett képzőművészek számára. Műveit — amelyeken ma örökösök milliárdokat kereshetnének szerte a világban —, "Pécs város közönségének" ajánlotta.

Gállos Orsolya

ÖRÖMHÍR

Az evangélium örömhírt jelent. Ezt kívánjuk megosztani olvasóinkkal hétről-hétre. Ökumenikus szellemben, lelkészeket: magyarokat és nem magyarokat, hazalakat és a világ különböző tájain élőket megszólaltatva, közreadva a következő vasárnap igéjét.

Isten megbocsát

Számára, hogy gondoskodnia kell róla. A próféta számára ugyanilyen természetes volt, hogy meghálálja a törődést. Megkérdezi az asszonyt: "Mégis mit lehetne tenni érted?" O pedig elhárítja a felajánlott halált. Igen ám, de a próféta szemfüles szolgálja elmondja a házaspár bánatát: "Ó, nincs neki fia, és a férje öreg." "Isten embere, ne ámtsd szolgálódat" — kérte az asszony, mikor a próféta azt ígérte neki, hogy egy év múlva fiút fog ölelni. És valóban "az asszony áldott állapotba került, és az Elizeus által megnevezett időben fiút szült." A történet folytatása is igen tanulságos. A gyermek felcseperedik. Egy napon rosszul lesz a mezőn, és otthon édesanyja karjaiban meghal. Az asszony, aki már beletörődött, hogy nem lesz gyereke, nem nyugszik bele elvesztésébe. Cselekedni akar. Elindul, hogy felkeresse Elizeust. És valóban! A nagy hitnek, cselekvő szeretetnek megvan az eredménye. A gyermek életre kél.

D.M.: — *Aki befogadja Isten szeretetét, abban Isten szeretete dolgozik tovább. A szeretet pedig csodálatos dolgokra képes.*

F.A.: — Szent Pál apostol, valahányszor munkálkodásról beszél, hozzá teszi: "...nem én, hanem az Isten kegyelme, mely velem van." Vajon hogyan leittek szentek a szentek? Szent Márton, Szent Erzsébet, Szent Gizella például. Kegyelmet kaptak Istentől. Kegyelmet, melyet minden ember megkap tőle, s melyet mindannyiszor visszautasítunk, valahányszor nem krisztusi módon, azaz hozzá nem méltó módon viselkedünk. Avilai Szent Teréznek mondta az Úr:

"Sok emberhez szólok, de olyan nagy zajt csapnak, hogy nem hallják meg szavamot."

D.M.: — *Szent Teréz egyre jobban befogadva a kegyelmet: "Eddig azt néztem, hogy mit ír a Mester, és igyekeztem utánozni, most ő megfogja a kezemet és*

együtt írjuk az életemet."

F.A.: — Ráhagyatkozva Krisztusra, megnyílván a világban munkálkodó irgalmas isteni szeretetnek, a lemondás és a keresztordás útján jutunk el a Jézus-szeretet örömeire, melyre minden ember vágyik. Sokan úgy értelmezik a mai, vallás iránti érdeklődést, mint divatot. Lehet, hogy sokak számára az, de hiszem, hogy a kegyelem műve is. Attól kezdve, hogy a bűnbeeséskor az ember szembefordult az Istennel, Isten kopogtat az embernél. Többet hangoztattuk, hogy Isten büntet, holott az egész üdv-történet arról tanuskodik, hogy Isten megbocsát. Arra vár, hogy elfogadjuk szövetséges társunknak. Aki ezt megteszi, megtapasztalja Isten jelenlétének örömeit. Úgy gondolom, ez a felismerés fordítja a mai embert a hit, az Isten, az egyház felé.

A gyermektelen sunémi asszony befogadja Elizeust és hamarosan gyermeket ringat az ölében. Talán ezért ki-

ált a mai ember is Isten után, mert "gyermektelen", nem látja a jövőt. Befogadná Istent, vagy Isten emberét a "padlásszobájába", hogy segítsen megoldani kilátástalan helyzetét, de nem veszi észre a kopogtatót. Hangját gyakran félreérti, mint például a mai evangéliumot. Nem vesszük észre, hogy kijelentésével sem elvinni akar az Úr, hanem adni. Aki őt magát, a Szeretetet szereti mindenkivel felett, sokkal jobban tud szeretni mindenkit és mindent. Aki befogadja Jézust, nem azt fogja tapasztalni, hogy szeretete megosztottá vált, szülei, testvérei, házastársa, gyermekei, barátai, vagy szíve választotta és Jézus között. Éppen ellenkezőleg! Azt fogja tapasztalni, hogy valamennyiükben Jézus szeretheti. Valamennyiükben Jézus kopogtat befogadásért. Attól félünk, hogy Isten miatt el kell veszítenünk azokat, akiket nem szeretnénk elveszíteni. És közben épp azért vesszük el őket, mert nem tudtuk bennük Istent befogadni.

Remélem, a sürgető szükség láttán egyre több fiatal hallja meg Jézus papi hivatására megszólító szavát. Az édesanyáknak üzenem: ne féljenek! Nem fogják elveszíteni gyermeküket! Ha Krisztusnak adják, sokkal jobban a sajátjuk marad, mintha kiházasítanak. Ezt bizonyítani tudják mind a papi édesanyák. Isten sohasem rivális a szeretetben, hanem beteljesítője annak.

Dobos Marianne

Fodor András, a debreceni Szent István Katolikus Leány Gimnázium hittanára, Szeged-csanádi egyházmegyei pap. Kisgyermek korától igyekezett, hogy minden nap részt vehessen a szentmisén, s találkozhasson az Oltárszentségben Jézus Krisztussal. Kecskeméten, a Plarista Gimnáziumban érettségizett, teológiát tanulmányt Szegeden végezte. Már diakonusként is szolgált Békésen, majd Apátfalván. Tevékenyen vesz részt a Magyar Máltai Szeretet Szolgálat debreceni szervezetének munkájában, illetve a cserkész mozgalom újalakításában.

D.M.: — *A vasárnapi evangélium Mt.10.37-42. Kemény, teljesíthetetlennek tűnő sorokat tartalmaz Jézus követéséről, másrészt nagy ígéretet azok számára, akik befogadják Istent.*

F.A.: — Jobban megértjük az evangéliumi tanítást, ha a vasárnap olvasmányán keresztül közelítjük. Az ószövetségi történet a Királyok második könyvéből való: Sunemi asszony és fia. Elizeust, valahányszor átutazott Sunemén, rendszeresen vendégül látta asztalánál egy előkelő asszony. Sőt, idővel arra is megkérte férjét, rendezzenek be a próféta számára kis szobát, amelyben megpihenhet.

Talán nem is előzte meg különösebb gondolkodás ezeket a tetteket. Láttott egy éhes és fáradt embert, aki gyakran járt feljűk. Természetesebb volt tehát

FÜR UNGARN DEUTSCHE

RESSORTLEITER:
BÉLA SZENDE

Tübinger Studenten über Ungarn 1990

der sich in der Regel gleich vor Ort verifizieren ließ. Moosburg (Zalavár) stellte den Hauptsitz der 796 von Karl dem Großen gegründeten Pannonischen Mark dar. Darüber hinaus erinnert dort ein Denkmal an die Slawenapostel Kyrill und Method. Ganz der Bedeutung der Kirche im Mittelalter entsprechend richtete sich das Interesse auf etliche Klöster und Bischofssitze: Kloster Ják mit seinem bedeutenden romanischen Portal und Pésvárad, die Bischofssitze Kalocsa und Gran (Esztergom), schließlich das Kloster Martinsberg (Pannonhalma), wo Subprior Gáspár Csóka den Exkursionsteilnehmern im Archiv Originalurkunden aus dem 11. und 12. Jahrhundert ohne Glaswand und Alarmanlage zeigte. Mit diesen Utensilien präsentierte die Széchenyi-Nationalbibliothek in Budapest zum 500. Todestag des Königs Matthias Corvinus seltene Handschriften aus dessen berühmter Sammlung, der Bibliotheca Corviniana, die heute in zahlreichen Bibliotheken Europas aufbewahrt werden. Auch Burgen und Paläste waren zu besichtigen: Siklós, wo König Sigismund 1401 einige Wochen lang gefangengehalten wurde, der Renaissancepalast des Königs Matthias Corvinus in Visegrád und die dortige Plintenburg, die als Aufbewahrungsort der ungarischen Krönungsinsignien diente und unter anderem durch Helene Kottannerin bekannt ist, die die Krone im Jahre 1440 für die Habsburger in Verwahrung nahm. In Ungarn ist darüber hinaus ein Besuch in Mohács unabdingbar, wo 1526 die Entscheidungsschlacht gegen die Türken verloren ging, was zum Zerfall des mittelalterlichen Königreichs führte, und wo 1687 die Türken von den Habsburgern vernichtet wurden. (...) Die Probleme des gescheiterten Donaukraftwerks Nagymaros, dessen Bau ruine im Donauknien von der Plintenburg aus gut zu sehen ist, dazu Ausführungen zu Geographie, Tourismus, Industrialisierung und sozialen Fragen vermittelten einen Eindruck der drängenden Schwierigkeiten des sich nach Europa orientierenden Landes Ungarn. Nebst allen diesen Informationen hielt der Besuch der Städte Graz, Fünfkirchen, Budapest, Wudersch, Güls (Kőszeg), Ódenburg (Sopron) und des Klosters Melk auf der Rückreise auch eine Fülle kultureller Erlebnisse bereit, die die Teilnehmer auch individuell nutzen. Schließlich rundeten neben aller umfangreicher wissenschaftlicher Beschäftigung mit Ungarn private Kontakte und Geselligkeit in der dichten Atmosphäre solcher Tage, die an der Universität gar nicht vorstellbar ist, die Exkursion ab.

Andreas Rödder

In der deutschen Historiographie pflegt die Geschichte Ungarns zumeist am Rande im Zusammenhang mit der deutschen oder dieser naheliegenden Geschichte aufzutreten. Die ungarische Geschichte demgegenüber einmal mehr in ihrer Eigenständigkeit und von dort aus in ihrer Bedeutung für die europäische Geschichte zu betrachten, bildeten einen anderen Schwerpunkt der Exkursion,

Die politischen Umwälzungen des vergangenen Jahres haben Osteuropa wieder stärker ins Blickfeld des Westens gerückt. Sie verleihen auch einer unabhängig davon geplanten Reise zusätzliche Brisanz. Ein vom Institut für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde und der Mittelalterabteilung des Historischen Seminars der Universität Tübingen, unter Leitung von Prof. Dr. Dr. Harald Zimmermann veranstaltete wissenschaftliche Exkursion nach Ungarn in den ersten zehn Junitagen setzte sich daher mehrere Schwerpunkte: Geschichte und heutige Situation der deutschen Minderheit in Ungarn; die - vorwiegend mittelalterliche - Geschichte und die Gegenwartsprobleme des Landes. Entsprechend der Themenvielfalt hielten die 33 Studenten Referate zu interdisziplinären Fragen der Geschichte, Sprachwissenschaft, Vokskunde, Kunstgeschichte, Geographie, Ökologie u. ä.

Von Graz aus reiste die Gruppe nach Fünfkirchen, um dort vier Tage Station zu machen.

Der zweite Teil der Reise führte nach Budapest und zum Donauknien, der Rückweg führte über einen Aufenthalt in Ódenburg.

Besonders in den Tagen in Fünfkirchen, aber auch in Budapest galt das Interesse den Donauschwaben, den vorwiegend im 18. Jahrhundert aus Südwestdeutschland in die sogenannte Schwäbische Türkei und die Batschka ausgewanderten Siedlern, deren Nachfahren sich heute in Südungarn in der Umgebung von Fünfkirchen konzentrieren. Vielfältige und zahlreiche Kontakte verschafften den Exkursionsteilnehmern Einblick in die Geschichte und in die Lebensformen dieser deutschen Minderheit: Um das 7. Pfingstfest der Ungarn-Deutschen herum gruppieren sich die Eröffnung des Lenau-Hauses als donauschwäbisches Kulturzentrum in Fünfkirchen, ein Ball der Donauschwaben und ein Gala-Programm deutscher Volkstanzgruppen. Heimatmuseen der Ungarn-Deutschen in Nadasch und in Wudersch/Budaörs, wo auch ein kleiner Chor deutsche Volkslieder vortrug, ein Landwirt-

Die Memoiren der Helene Kottannerin

Im Reisebericht ist diese Frau erwähnt, deren Handschrift unterstehend zu sehen ist, da sie auch bei der von uns seit Wochen propagierten Ausstellung zu sehen sein wird.

Die aus Ódenburg stammende Helene, geborene Wolfram, berichtet um 1450 darüber, wie sie als Hofdame der ungarischen Königin Elisabeth in deren Auftrag in der Nacht vom 20. zum 21. Februar 1440 mit ihren Helfern die Heilige Stephanskronen aus der Schatzkammer in der Plintenburg entwendete, um dadurch am Pfingstsonntag, den 15. Mai 1440, in Stuhlweißenburg die Krönung des kleinen Ladislaus V. Postumus (geboren am 22. Februar 1440) zum ungarischen König zu ermöglichen, obzwar der Hauptteil der ungarischen Großen in der Hoffnung auf wirksame Hilfe gegen die Türken bereits im Januar dem Polenkönig Wladislaw III. Jagiello den ungarischen Thron angeboten hatten. Die Memoiren schildern das politische Geschehen in seiner aufregenden Dramatik aus dem Blickfeld einer daran unmittelbar beteiligten Frau.

Blatt I aus dem Codex mit dem aus Vorsicht erst später nachgetragenen Namen der Autorin, Photographie, Österreichische Nationalbibliothek.

Manastir Gračanica nalazi se 13 kilometara južno od Prištine, na legendarnom Kosovu polju.

Manastir je podignut 1321. godine. Gračanica je posljednja zadužbina kralja Milutina.

Stepenasta arhitektura, koloristički odnos crvenog i žutog kamenja doveli su do veoma harmonične građevine, jedne od najljepših u starom srpskom graditeljstvu.

Freske u Gračanici su odlično sačuvane. Pripadaju narativnoj slikarskoj školi, karakterističnoj za prvu polovinu XIV veka. Formatni slika se, za razliku od

MALA SEDMICA

UREDUJE:
STEVAN POPOVIĆ

300

IZ PRADOMOVINE

Velika seoba Srba pored mahom tragičnih događaja donosi i onakve koji, današnjim očima gledano, spadaju u red zanimljivosti. Jedan takav događaj se vezuje za oslobođenje Prištine od Turaka. Evo, kako je to bilo.

Posle pobeđe austrijske vojske kod Batočine u avgustu 1689. od Ludviga Badenskog komandu preuzima hrabri general Pikolomini. Pod njegovom komandom dolazi do gonjenja već potučenih Turaka. Pikolomini osvoji Prištinu i Prizren a zatim i Skoplje. Zabeleženo je da su u njegovu vojsku masovno stupali i Srbi, dobrovoljci radi zajedničke borbe protiv turske tiranije. Tako je 5. oktobra 1689. organizovana tzv. "racka milicija".

General Pikolomini je saznao za narodno verovanje prema kojem će grad osloboditi nekakav knez, na čijim kamilama će dojahati životinje iz dalekih istočnih krajeva. Pred Prištinom general naredi da se na kamile, zaplenjene od Turaka, posade majmuni i druge životinje - te da se tako ude u grad. Tako je i učinjeno. Narod ga je dočekao trijumfalno, pozdravljajući ga kao oslobodioca iz narodnog

Seoba, kamile, general

predanja.

Za Pikolominijevo ime vezuje se još jedan zanimljiv događaj koji dokazuje istovremenu pronicljivost i svirepost velikog vojskovođe.

General, nakon što je zauzeo Prištinu, nastavio svoj put prema Skoplju 28. oktobra 1689. Grad je branio Mahmud-beg sa 8000 ljudi, ali zbog zaraze koja je obuhvatila ceo grad, Mahmud se morao povući. Pošto je Pikolomini iz grada izvukao ratni plen, naredi da se po njemu rasporede vojnici sa upaljenim bakljama. Tri pucnja je bio znak da se baklje prinesu kućama, ili bilo kakvom zapaljivom materijalu. Skoplje je planulo sa svih strana i za tren oka postalo tužno žarište. General je stajao na jednom bregu i uz mu-

ziku posmatrao, iako ne i bez bola u duši, kako plamen uništava ovaj lep grad.

Posle niza ratnih operacija 3. novembra 1689. general dode u Prizren te odavde, da bi pridobio pravoslavne, naredi kaluderima u Peći da odmah pozovu patrijarha Arsenija III Černojevića sa Cetinja, gde je ovaj bio kod mitropolita Visariona. Prema naredbi patrijarh je trebao stati na čelo svog naroda - u protivnom bio bi postavljen nov patrijarh. Pre nego što je patrijarh došao na razgovor sa Piklominijem, preko svog poverenika duhovnika Vasilija, uputio je značajnu poslanicu cmogorskim plemenima u kojoj apeluje na plemena i Brdane da se izmire i žive u slozi te da se udruže u borbi protiv zajedničkog neprijatelja.

Patrijarh i general su se sastali dvaput u zimu 1689. Prvo je Arsenije III išao generalu, a onda je Pikolomini bio dočekan u Prizrenu uz velike počasti.

Zemlja je, privremeno oslobođena od Turaka, Sultanovo suverenstvo je zamenjeno suverenstvom Leopolda I.

s.p.

NOVA IZDANJA

U izdanju Prosvetnog centra baranjske županije ovih dana su obelodanjena dva izdanja - jedno "tonsko" i jedno "pismeno".

Ljubitelji narodne muzike obradovaće ploča ansambla "Baranja" na kojoj se nalaze gotovo sve narodne igre iz Madarske. Ploča se može kupiti u Prosvetnom centru i u većim robnim kućama u Pečuju (Konzum, Meček) po ceni od 200 forinti.

Uz materijalnu pomoć čak dvadeset sponzora objavljena je zbirka pesama i prevoda Đure Pavića pod naslovom "Dosta". Stihovi umirovljenog profesora štampani su i na mađarskom jeziku zahvaljujući zlatkom prevodilačkom radu Đuse Šimare Pužarova. Zbirka se za sada može kupiti u Prosvetnom centru, a košta 65 forinti.

ensemble
Baranya

Kritikus színház marad

Wallinger Endre évadvégi beszélgetése Babarczy Lászlóval, a kaposvári színház igazgatójával

Az Ármány és szerelem egyik jelenete. (Sztarenki Pál, Nagy-Káló Eszter és Gyuricza István) • Fotó: Fábíán

A kaposvári nem „jubiláló” színház. Kerek évfordulók teltek-múltak itt jelentősebb megemlékezések nélkül. Valahogy nem értek rá - lefoglalta őket a színházcsinálás. S bizonyára így lesz ezután is, jóllehet két évforduló is küszöbön áll Kaposvárott. Harmincöt éve, 1955 őszén nyitotta meg kapuit az önálló kaposvári Csiky Gergely színház. Húsz éve pedig, 1970 nyarán került ez a színház - dilettáns vezetés révén - olyan mélypontra, ahonnan már csak fölfelé volt lehetséges elmozdulni. E lassú elmozdulás kezdete, az 1970/71-es évad, két kitűnő művész, a nemes emlékű Komor István igazgató és főrendezője, Zsámbéki Gábor nevéhez fűződik. Ez idő tájt, főképp a rá következő évadban írták az újságok beszámolóit, hogy „Kaposvárott új színház készülődik”...

Ebbe a készülődésbe azután Babarczy László s Ascher Tamás rendezők formáló erejű jelenléte is bekapcsolódott. S akkor, a 70-es évek elején e négy rendező munkásságával indult el az a sajátos színházi műhely jellegű folyamat, amelynek végeredményét azután „Kaposvár-jelenségként” aposztrofálta a szakma, a belső erővonalakat az évtized végéig összegező könyv címe után.

S hogy e jelenség, amely csírájában most 20 éve jelentkezett először, mivé terebélyesedett, arról sokan sokfélet írtak már. Azóta a kaposvári színház előadásait sokan fölkeresik, nemcsak a környező megyékből, megyeszékhelyekről; s nemcsak az ország jó néhány városában várják szívesen és izgalommal egy-egy előadásukat, de azóta Kaposvár belekerült a nemzetközi fesztiválok, a világszínház vérkeringésébe is. Műsorterveik érdekes, izgalmas színházi estéket ígérnek. Akkor is, ha nem minden évadban születik 4-5 éven át műsoron tartható előadás, nemzetközi díjnyertes Marat halála, vagy Bernarda Alba háza. Vagy, mint májusban a manheimi (Schiller-) fesztiválon is kirobbanó sikerrel fogadott repertoárdarabjuk, az Ármány és szerelem (Mohácsi János átdolgozásában és rendezésében).

Az elmúlt héten a Vígszínházat és az Almássy-téri szabadidő-központot ostromolta a kaposváriak társulata, régóta visszatérő vendégként a fővárosban. (Az idén Goldoni: Carneválvégi éjszaka; Orwell: Állatfarm, valamint a Hegedűs a háztetőn előadásaival szerepeltek Jordán Tamás-Lázár Kati, Ascher Tamás, illetve Bezerédy Zoltán rendezésében.)

Dunántúli színházi körképünk korábbi elemzéseiben (Zalaegerszeg, Veszprém, Győr) többször is leírtam, hogy — mindenütt más-más okokból — kü-

lönösképpen nehéz évadra tekintenek vissza általában a magyar színházak idén. Közöttük, néhány kivétellel, a vidéken működő társulatok, színházak helyzete a legnehezebb.

Kaposvár, úgy tűnik, nem tartozik közéjük. Az évad közben itt is fölmerülő költségvetési gondok ellenére Babarczy László igazgató nyugodt, tárgyilagos, bizakodó.

Szerencse dolga volt, hogy megtaláltam. Előző este érkezett haza Dubrovnikból, ahol az ünnepi játékok hagyományai közt minden nyáron játszik a Hamletet a város fölötti Lovrijenac várában. Olykor külföldi társulat vendégszínházával; olykor meghívott külföldi rendezővel. Az idén Babarczy László rendezte a hagyományos Shakespeare-darabot. Ennek előkészítő munkálatairól érkezett haza, és máris hozzáfogott a Játékszínben január elején bemutatott Az interjú című Eörsi István-darab televíziós változatának rendezéséhez. A forgatás egy rövid szünetében tudunk szót váltani.

— Mindenekelőtt: hogyan értékeli az elmúlt évadot? A megszokott kaposvári névön sikerült, vagy volt jobb?

— Meglehetősen vegyes... Volt néhány kiugróan sikeres előadás, amely még nem teljesen kiforrottan valósult meg, s volt olyan, amelyik megbukott. Elég nagy szóródást produkált ez az évad művészi eredményekben, noha a színház látogatottsága minden korábinál magasabb. Valószínűleg rekordot döntünk az idén, úgy becsülöm, decemberre elérjük a 160 ezer nézőt, ami óriási szám. (Összehasonlításképp: 1989-ben 134 ezer nézőt jegyezhetek fel. Jelenleg 9500 bérletet tartanak nyilván, ami kb.3000-rel többet jelent a rekonstrukció három évvel ezelőtti befejezéséhez képest.)

— Melyik előadásra gondolt, amikor bukásról szól?

— A Borisz Godunovnak nem volt jó fogadtatása. Sem a közönségnél, sem a

kritikákban. S az évad eleji két Marivaux-egyfelvonásos is a halványabb teljesítmények közé tartozik, noha különös érdekessége, hogy francia „kiállításban” és rendezésben mutattuk be. Természetesen egyiket se szégyeltem. Minden vállalkozásnak megvan a maga érke, fontossága.

— Igaz hogy a színház költségvetésében zavar támadt évad közben, s ez gondokat okozott?

— Semmilyen zavar nincs, nem is volt. A Békesi-féle normatív rendszert a megye parírozta. Letette az asztalra a hiányzó 40 millió forintot, ami a szín-

ház működéséhez hiányzott.

— Hasonló másutt, például Győrben is előfordult, mégis úgy tapasztaltam, a vidéki színházak helyzete eléggé kussa. Az igazgatók sokféle távlati bizonytalansággal küszködnek. Jelenleg-e még a kaposvári színház?

— Úgy gondolom, a színházi zárvaroknak nagyobb a füstje, mint a lángja. Bizonyos, hogy eléggé sok a bizonytalanság a színházak jövőjét illetően. Jelen pillanatban még működőképesekek. Azért folyik a küzdelem, hogy olyan politikai és gazdasági döntések szülessenek, amelyek biztosítják a további működést. A „jelenséget” illetően: a kaposvári színház — azonos önmagával. Saját belső fejlődése van; saját belső törvényei szerint alakul, változik. Hogy ez különálló és kiemelkedő jelenségnek minősül-e, ez nem az én dolgom megítélni. Ez kiderül majd egy bonyolultabb összehasonlítás feltételei között. Nem olyan, mint a 100 méteres síkfutás, hogy mindenkinek éreznie kell, most elől van, most hátul... A kultúra jelenségei nagyon bonyolultak, nem ítélezhetünk könnyen.

— Kaposvárott hogy kerülhet valami színpadra?

— Általában én szoktam eldönteni, rokonszenves-e valakinek a terve, látok-e reményt arra, hogy megvalósuljon. Nagyon kevésbé szólok bele, hogyan. Van, ami sikerül, van, ami nem. Lukács Andor rendezett már igen jelentős sikereket is. Most kevésbé jót rendezett... Jordán a szezon végére előjött egy kitűnő Goldoni-produkcióval, míg az előtte inszenzált Fassbinder-előadás lényegesen halványabb volt. Ezek a vállalkozások minőségileg hullámanak, de kétségtelen, elég sok vezető színész van a kaposvári színházban, aki jó rendezőnek bizonyult. S ennek örülök. Pogány Judit, Koltai, Lázár Kati, Lukács, Bezerédy, Jordán, Máté Gábor — elég sokan rendeztek már.

— Vannak-e már elképzelések az új évadra?

— Meglehetősen cseppfolyós ez így, azokat a darabokat sorolom, amelyek minden bizonnyal színpadra kerülnek. Lesz Csehov Sirálya Ács János, Buday Dénes: Csárdás című operettje Bezerédy Zoltán rendezésében. Calderon: Az élet álomjának feldolgozott változatát én rendezem. Valószínűleg fel-

újítjuk a Piros bugyellárist, hazai ősbemutató lenne egy Kleist-darab, továbbá Kakukk Marci, Dürrenmatt A Nagy Romulusza. Foglalkozunk egy Márai-darabbal is, persze mindez még nem végleges terv. Lesznek gyerekdarabok: Micimackó, Diótörő, A dzsungel könyve. A stúdióban fölújítjuk a Baál-t, s ide tervezzük Daneknek a 40 gazfickó és egy ma született bárány című darabját. Fölújítjuk a Mario és a varázslót, s foglalkozunk egy az újvidéki író, Végel László darabjával is.

— A vezetésváltások sokhelyütt rendkívüli konfliktusokkal járnak. Ez természetes jelenség, vagy a politikai rendszerváltással összefüggő feszültségek munkáltak?

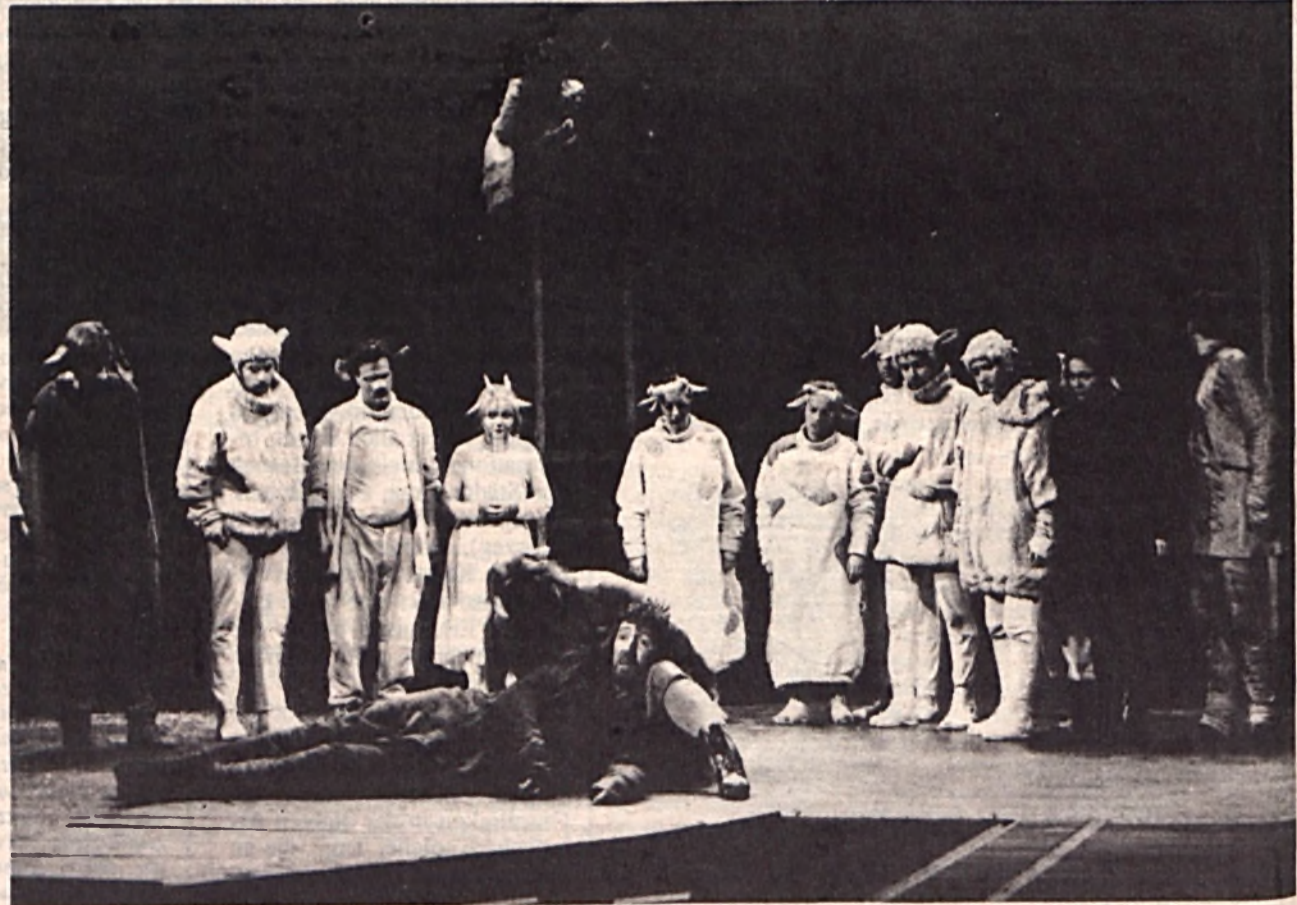
— Mind a kettő. Részben természetes jelenség, sőt, még nagyobb fluktuációt tartanék egészségesnek a jelenleginél. A színházaknak időnként szükségük van megrázkódtatásra. Ez nem katasztrófa, hozzátartozik a színházak létéhez. Válságokon mennek keresztül.

— Sejtése szerint a kaposvári színháznak hogyan alakul jövője? Megyénél marad? Városhoz kerül?

— Erre ma még senki nem tud válaszolni. Ez a készülő törvényeken, s a megválasztott önkormányzatokon múlik majd. Úgy látom, a kaposvári színházban óriási tartalékok vannak. Tehát amennyiben az a közeg, amelyben dolgozunk, továbbra is biztosítani tudja működésünket, ez a színház tovább fog fejlődni.

Maximálisan egyetérték Esterházy Péterrel: atúl, hogy a kommunisták elmentek, az országnak egyetlen baja sem oldódott meg... Társadalmi felelősségünk a kritikai tennivalók terén — lényegében változatlan.

A kaposvári társulat budapesti szereplése után még néhány vendégszínházi teljesítést, majd kiteszi itt a táblát: nyári szünet. Ami az együttes többsége számára az idén igazi vakációt jelent. Nem játszanak nyári színházat se Bogláron, se másutt. Koltay Róbert kabaréműsorral, Lázár Kati néhány színésszel, kamaradarabokkal vendégszerepel a Pécsi Nyári Színházban. S jövőre? Meglátjuk...

Jelenet az Állatfarmból. Az előtérben: Helyey László és Molnár Piroska • Fotó: Fábíán

Kell egy köldökzsínór!

Születésnap beszélgetés
Tüskés Tiborral

– Az Ön élete, pályája a Dunántúlhoz, annak is a déli részéhez kapcsolódik. Szeretném, ha hatvanadik születésnapján mindenekelőtt erről beszélne!

– Tegnap este, egy rádióműsort hallgatva gondolkodtam el, hogy van az: az ember élete ennyire egy országrészhez kapcsolódhat. Egyrészt a megélt életút állomásait tekintve, másrészt – s ez talán az érdekesebb –, amit megcsinált, a könyvekben mennyire tettenérhető az, hogy az ember a Dunántúlhoz köthető.

Nagyon fontosnak tartom, nem értékkülönbség az, hogy valaki vidéken él, vagy a fővárosban, vagy hogy a Dunántúlhoz, az Alföldhöz kötődik. Van egy elítélet, mintha a Dunántúl értékesebb lenne, mint az Alföld, vagy a Tiszántúl. Nem gondolom. Én ezt a vidéket ismerem, és értékeit, másságát igyekszem felmutatni, leírni. Azt hiszem, a különbségek kiegészítik és nem kioltják egymást. A másság nem értékkülönbséget jelent.

A gyökerek oda vezethetők vissza, hogy Somogyban születtem, Zalában voltam diák, évekig Tolnában tanítottam és sok éve már Pécsen élek. Egy vasutas papa, egy szabadjegy már gyerekkoromban lehetővé tette az utazást sokfelé. És bizonyára az is, hogy volt pont itt Pécsen egy olyan elődöm, mint Várkonyi Nándor, aki ezt a gondolatot évtizedekkel ezelőtt megélte már. 1944-

ben jelent meg Magyar Dunántúl című könyve, szinte sorsszerűnek érzem, hogy a második kiadáshoz én írtam utószót.

– A munkásságának jelentős részét alkotó monográfiák megválasztásában is szerepet játszott a tájhoz való kötődés?

– Igen, ért ilyen „vád”. Most olvastam újra Rónay György sorait, melyeket a Pannóniai változatokra című tanulmánykötetéről írt. Többek között arról szól, hogy itt lenne az ideje, hogy Tüskés egyetemes, országos témákon is mutassa meg az erejét. Ez a kötet ugyanis olyan írót mutatott be, akik valamilyen módon Pécshez, Baranyához kötődtek. Nem tudom, ma mit mondana, ha látná az azóta írt könyveket. Igyekeztem megfogadni a buzdítást, de úgy gondolom, kell egy köldökzsínór, kell kötődni valahova, és onnantól vegye az ember birtokba az egész világot. És ha káp szólításokat, ha tud hallgatni olyan üzenetekre, melyek neki címzettek, akkor fogadja el ezeket a feladatokat. Én úgy szeretnék dolgozni, hogy nem magam keresem a feladatokat, hanem a feladat keressen meg engem.

– A feladatok mégis úgy keresik meg, hogy beleillenek ebbe a dunántúli képbe, még ha ez az Ön részéről nem is programszerű.

– Talán összeállt egy ilyen képpé, esetleg erősítést adhat másoknak is, hogy érdemes vállalni egy röögöt, ami egy fél ország is lehet, egy gyökeret, és arra növeszteni egy fát.

– És ez adhat biztonságot is.

– Ha az ember egy témában otthon van, akkor ami azzal kapcsolatos, abban mer szólni. Mert ha ezek a monográfiák, portrék irodalomtörténetiek is, végül mégse írok világirodalmi, XVIII. századi témákról, azért ezek a XX. századi magyar irodalom jelenségei. Tehát az olvasottságom, a műveltségem azért mégiscsak körülhatárolható. Én a korlátaimat is vállalom. Ezek a művek felfűzhetőek egy szárra, elhelyezhetőek egy adott korban és bizonyos térben, és ez

palette

Rovatszerkesztő: Schillinger Erzsébet

mutatja, hogy ennek a Tüskés Tibornak nincs akkora jártassága a világirodalomban, mint a kortárs magyar irodalomban. De az is igaz, szívesebben tévedek elsőként, mint ismétlek meg unott bölcsességeket. A tévedés kockázatával először megpróbálok, ezt inkább vállalom. Ebből persze következik, hogy nem mindenestül elfogadott gondolatok amiket mondok. Például Pilinszky Jánosról se. De még nem írtak róla tíz könyvet, amivel nekem egyet kellett volna érteni. Én egy képet alakítottam ki róla, a saját véleményemet elmondva.

– Azt hiszem mindenképpen beszélünk kell a Pannónia Könyvekről. Ön a kiadó megalakulásától kezdve, öt éve, a sorozat szerkesztője. Miért fontos ez az Ön számára?

– Minden író szeret szerkeszteni. Harminczévesen már volt ilyen lehetőségem, öt éven át szerkesztettem a Jelenkort. Most újra megadott a lehetőség. Ez alatt az öt év alatt több, mint negyven könyvet jelentettünk meg.

Hogy miért fontos ez nekem, talán azzal magyarázható: van bennem a pedagógusból – hisz eredeti szakmám szerint az vagyok, és húsz évig tanítottam –, amit úgy neveznek, hogy közvetítő. A pedagógus alaktot nem a nádpálca, a sarokba állítás jellemzi, hanem az, hogy közvetít, ismereteket ad át, az általa felismert értékeket szét akarja sugározni. Ezt teheti egy folyóiratban, szerkesztőként is az ember. Ilyen pedagógiai feladat kínálkozott itt is. Olyan munkát találtam, amit jó szívvel, örömmel véggezhetek. Szerencsém volt, én elmondhatom: egész életemben olyan munkát végeztem amit szerettem, örömmel csináltam.

erer

Keresztos fotó

Koncertek uborkaszezonban

Majd húszéves baráti kapcsolat eredményeként immár ötödik alkalommal látogat Pécsre a dániai Brahetrolleborg Ifjúsági Kórus. Pécsi parterük, a Nagy Lajos Gimnázium vegyeskara és férfi vokálegyüttese négy ízben járt a dél-skandináv országban, s 1991-ben viszonyozzák az ideit látogatást. A dán kórus alapító karnagyja, Viggo Moller Jensen, aki ma énekari tagként, elnökként tevékenykedik az Európa-szerte turnézó együttesben. A kórust 1976 óta leánya, Kristen Moller Jensen vezeti.

Mostani vendégszereplésükön két alkalommal lépnek a pécsi közönség elé: július 2-án 18 órakor a Nagy Lajos Gimnázium dísztermében és július 4-én 19 órakor a baptista templomban. Az első koncerten közreműködik a Nagy Lajos Gimnázium vegyeskara Ivasivka Máttyás vezényletével. A dán énekkar zongora-, orgonakísérfje: Tore Bjørn Larsen, aki szóló orgonadarábokkal színesíti a kórus több évszázadot átölelő műsorát.

A dán Brahetrolleborg kórus élén Kristen Moller Jensennel

EUROPA CANTAT

1 9 8 8

PÉCS • HUNGARY • PÉCS • HUNGARY

Europa Cantat '88

Sokan emlékszünk még. Európa két éve nyáron Pécsen énekelt. Most jókora késséssel, de megjelent az Europa Cantat emlékalbuma. Szerkesztője Gárdonyi Tamás. A hangfelvétel, amely tavaly elkészült és a résztvevők számára szétküldendő emlékalbum az Europa Cantat rendjébe tartozik. A Szekszárdi Nyomdát dícsérő, szép kiállítású könyv felidézti a sok kedves arcot, a koncerteket, kurzusokat, a rendezvény szervezőit, házigazdáit és résztvevőit. Éneklő fiatalokat és városatyákat, ifjú Bartók Bélát és Péczei Saroltát, Marcel Corneloup elnököt és Willi Gohlt, a feledhetetlen közös éneklések karnagyát. A köszöntők és a búcsú pillanatait. Az egyes népek kulturális identitásának jegyében, az egységes Éneklő Európa érdekében itt megfogalmazott Pécsi nyilatkozatot. Azoknak, akik messzi országokból jöttek hozzánk, pécsi, baranyai fotókkal, az eseményekről készült felvételekkel kedveskedik az album, továbbá a zenei központ Pécsen bemutató rövid cikkel, s a pécsi zenei emlékhelyek képeivel.

G.O.

Lendületes opera

(Brecht-Weill: Háromgarasos opera. A Pécsi Nyári Színház előadása, Pécs, 1990. nyara.)

Lakodalmas zene fogad a Nyári Színház Anna utcai emeletén. Kisebb jelmezes néppünnyre érkezünk, a díszlet fekete büféautó (A Nemzeti néhány évvel ezelőtti előadásán londoni emeletes busz – sic!), a sarokban egy-két kuka, doboz. Ami nem tűnik fel, fejünk felett a későbbi cella és az akasztófa.

A vásári-baráti zsvajzból kúszik elő, s teremt csendet a prológot éneklő Bagossy Levente hangja. A szereposztásban ne is keressük, a „díszlet” felirat után találjuk meg a nevét. Pedig a játék során amolyan mindeneként, (elő díszletként?) jelentős szerepet kap. Sajnos, nincs igazán tisztázva funkciója. Néha „nem színpadi”, csetlő-botló, szomorú bohócként jön elő, a reflektorfényben hunyorog, mint aki maga sem tudja hogy került ebbe az egészbe, máskor pedig hoppmesterként megállítja, irányítja a játékot. Sőt, egy harmadik szerepet, a külső szem szerepét is elvállalja. Villanófényképeivel rögzíti, kiemeli a képeket, helyzeteket, s így – mintegy helyettünk – a nézők helyett dagozik. Természetesen az előadás végén mi is bekerülünk az archívumba. E (szándékos?) tisztázatlanság nem tesz jót egyik szerepének, s így az egész előadásnak sem. Sokszor zavaró bölcselkedés, moralizálás érezhető a játékban.

A keret tisztázatlansága ellenére az előadás egységes, és sikerült elkerülni a Brecht adaptációkra veszélyként lejelölt didaktikus unalmat, vagy éppen a kedélyeskedést. A betétszámok – a brechti „diskonceptió” ellenében – musical, illetve revűszámként (sokszor igen ötletes, játékos koreográfiával) illeszkednek a prózai folyamathoz, ezzel gördülékenyebbé, lendületesebbé teszik az előadást.

Bagossy László rendező nagyon jól ért ahhoz, hogy különböző gyakor-

lottságú, képzettségű színészeket egy szintre hozza, s a profiknak mégse kelljen semmit visszafogni játékerőjükből. E paradoxon megoldása az, hogy kinek-kinek képzettségének megfelelő műfaj választ, s e műfajon belül játsza minden szereplő magas szinten érhet el. Így Peachum-né (Féjes Rita) helyenként fergeteges Mup-

pet Show-ja zökkenőmentesen illeszkedik Stenczer Béla (Peachum) több-rétegű, árnyaltabb profi játékához. Nem értek egyet Stenczer szerepfelfogásával néhány helyen, például, hogy „dobja” a szerepét annál a jelenetnél, ahol Polly bejeleenti: megházasodott. Így ugyanis Peachum még tudatosabban manipulál, mint ahogy azt szerepe megengedi, és ezáltal figurájának kicsinyessége szenved kárt. Mindazonáltal pontos, erőteljes, szuggesztív játéka az előadás egyik legjobbjává teszi. Tóth András néhány karakteres eszközzel megrajzolt hisztérikus, maffiózó jellegű Tigris Brown-ja méltó társa a szerepét könnyen kezelő, igazából játszó Besenczi Árpád Penge Meckie-jének. Számomra igazi meglepetés volt Végh Anita „angyali”, buta, önző és közönséges Polly-ja. Énekszámában igazi drámai erő mutatkozott meg. Pilinczes József játéka (Kimball lelkész, Smith) külön réteget képviselt az előadásban. Szinte eszköz nélkül, egy-két apró gesztussal, faarcával, s belső derűjével tette kínosan szeretetreméltóvá figuráit.

Zenés darab révén külön kell szólni az énekes számokról. Stenczer Béla és Besenczi Árpád végig egyenletesen jó, profihoz illő teljesítményt nyújtott. Balázs Zsuzsa a nemi rabszolgaságról szóló balladában, Nagy Éva több ketőben is kiváló volt. A többi szám technikai, és hangképzésbeli problémák miatt nem érte el ezt a színvonalat.

A játék vége eltér az eredetitől: a hírnök későn jön, Penge Mackie-t már felakasztották. Ennek igazi belső indokával – nem magyarázatra gondolkodok – az előadás félig-meddig addós maradt.

A harmadik felvonás tempóvesztése ellenére színvonalas, lendületes előadást láthattunk, s ha módjukban áll megnézni, ajánlom szíves figyelmükbe.

Tállas Gergely

A Háromgarasos opera legközelebb a Bunte Bűhne keretében, augusztus 27-én kerül színre.

István László illusztrációja

A királylány ébresztése

Horvátországi magyarok között

Csörgits József

– Miért alapítottuk a Horvátországi Magyar Néppártot? – ismétli el kérdésemet az elnök, Csörgits József. – Hogy 100-150 éve majd nyoma legyen ott nálatok, a Baranya Megyei Levéltárban, hogy éltek itt, a Drávaszögben, meg Szlavóniában magyarok is.

Keserű-hetyke válasza ismerős még hét-nyolc évvel ezelőtől: akkor a költő Csörgits Józsefet ismertem meg, Vörösmarton, ahol lakik. Ugyanilyen keserű-hetyke versben jelentette a Nagyságos Fejedeleme, "hogy itt vagyunk, még vagyunk, a vizek övezte végeken, itt a Drávaszögben". Idézetem nem pontos. Két évvel ezelőtt, a tisztújításon őt választották a Horvátországi Magyarok Szövetségének elnökévé. A tavasszal meg a horvátországi választási forrongások közepette áthallatszott ide, Felső-Baranyába is, hogy Csörgits József pártot alapított. Kiváncsisággal elege féltés él azóta is bennem. Hisz olyan hangosan szólnak ma a nemzeti érzelmek Jugoszláviában, Horvátországban különösképp. Meghallják-e a hangzavarban a hatvan ezer lelkes horvátországi magyarság szavát? Nos, úgy tetszik, igen.

Közbevetőleg: Trianon sátáni művét bárki ellenfelünk megsüvegelheti, aki valaha is arra pályázott, hogy "megzabolázza a nyugtalan magyar vért" (Habsburg szóhasználat). A nyugtalan és tudomisen még milyen, mindenesetre veszélyes magyarság öt országban van itt köröskörül, a határok mentén. Aztán a déli szomszédnál el van szelgetelve még további három porcióra, mivel lakja ugyebár a Szerb, a Horvát illetve a Szlovén Köztársaságot.

Eszéken elmondják, s tudja az egész világ, Jugoszláviában a legtisztességesebb a szlovén nemzetiségpolitika – a leg- (hm), nos, számunkra a legkevésbé kedvező a vajdasági, a szerbiai. Pedig ott élnek a legtöbben, több mint félmillióan. És most alakították meg a Vajdasági Magyarok Demokratikus Szövetségét. A romániai mintájára. Szerbiában is többpárti választások lesznek. Bizakodjunk.

– Be kellett látnunk – mondja el a pártalakulást Csörgits József, – hogy

pártként kell fellépniünk. Különben kizuhanunk a politikából. Belemosnak más érdekcsoportokba. Hiszen annyiszor próbáltak már megosztani, egymásnak uszítani csak minket, ezt a hatvan ezer horvátországi magyart is. De mi egy törzs vagyunk. És a legfőbb célunk a magyarság megtartása, akkor tehát ennek a törzsnek egy politikai képviselőt kell. Így kezdődött. A szövetség maradt, ami volt. Kulturális, tanügyi intézmény. Pártként azonban senki sem számolt vele. A Magyar Néppártban viszont itt van mindenki, aki politizálni akar. A szövetség inkább a pedagógusokat érdekelte – a szakembereket, a nagygazdákat, a közgazdászokat nem. Ezek belépnek a pártunkba, mert az érdekeiket képviselgetni akarják.

– S a választási eredmény: a horvátok kormányzópartja, a Horvát Demokrata Egyesülés 40, a szerb szavazatokat felgyűjtő Kommunista Szövetség-Demokratikus Megújulás Szövetsége 31, mi, a Magyar Néppárt pedig 29 százalékot szereztünk. Talán nem kell mondanom, hogy a Horvát Demokrata Egyesülés minket választott koalíciós partnerül. Vagyis politikai tényezőként léphetünk fel a magyarság érdekében. S úgy tetszik, mi leszünk a mérleg nyelve a horvátországi pártközdelmekben...

Minderről azon az egynapos drávaszögi úton esik szó, amit a fenti, a magyarországi Baranya meg a déli, a drávaszögi, a Baranya Megyei Művelődési Központ illetve a Horvátországi Magyarok Szövetsége szervezett. A határon túliak látogatását vizsgonozzuk. Két hónappal ezelőtt megkezdett beszélgetéseket folytatunk. Vendéglátóink között két dárdai fiatalember. Úgy 35 év körüliek. Börcsök Zoltán és Zabján Árpád. Fiait családapák.

– Mi parasztok vagyunk – mondják bemutatkozásképp, aztán úgy cserélünk eszmét egy napon át politikáról, mezőgazdaságról (igaz, hogy maguknál nem akarják vissza a földet?), történelemről, nemzetiségpolitikáról, iskolázatásról, hogy sok nagyra hivatott népvészér megirigyeltemé e két magyar földműves józanságát, tisztánlátását. Jó velük beszélgetni. Találkozni a családjukkal. Az embert

bizakodás tölti el. Vajha ilyen volna a holnap magyar parasztja minálunk is.

– A családdal, édesapámékkal, bátyámékkal együtt művelünk egy 200 hektáros területet – beszél Zoltán arra a kérdésre, hogyan boldogul egy magyar paraszt a határon túli Baranyában. – Kinek-kinek megvan a részterülete. Megélni összefogással és nagyon sok munkával tudunk. Kukoricát, búzát és most a legutolsó évben cukorrépát termesztünk. Általában a szövetkezeten keresztül adjuk el a terményt.

Ennek a családnak a tél meg nyáron augusztus a pihenőideje. Akkor van szusszanásnyi idő. Egyébként, ahogyan a föld diktálja. Dolgozni kell reggeltől estig. Zoltán, aki egyébként gimnáziumi érettségivel és erősáramú szakmunkásvizsgával rendelkezik, elmondja, mint vetettek be idén kukoricával egy drávai árterületet is. Lehet, hogy mindent elvisz a víz. De ha meg sem próbálnák... A magyar szövetségben a dárdaiak küldöttnek választották.

– Dárda nagyon kevert falu. A magyarok száma úgy 500 körül mozog. Magyar nyelvűpolás van az iskolában, az utóbbi három évben magyar bált rendezünk, amolyan sógorbált, s ezen összejön a magyarság. Magyar zene van, disznótóros vacsora. Sajnos, nincs elég nagy helyiség, csak olyan 200 személyre való. Pedig volnánk többen is. Hogy a magyarok együtt legyenek, a fiatalok megismerkedhessenek egymással. Mert nincs is alkalom, hogy magyar párt találjanak maguknak... – Zoltán és Árpád helyeslőleg mosolyog a mi re-

dés árán, mégis jobban megtartja a nemzetiséget...

– Mert ezt is akarni kell. Úgy, ahogyan szeretni kell a földet – mondja később, már a vacsoránál Árpád. – Engem az édesanyám magyarnak nevelt. Nem felejtettük el, honnan jött a család, tartottuk a nyelvet. Szüleim magyar nevet adtak a gyerekeknek. Engem, ha akarnának, se tudnának másként hívni, mint Árpádnak, de Zoltánt sem lehet másképp nevezni. Ez is számít. Aztán magyar lányt vettem feleségül, és így neveljük a gyerekeinket.

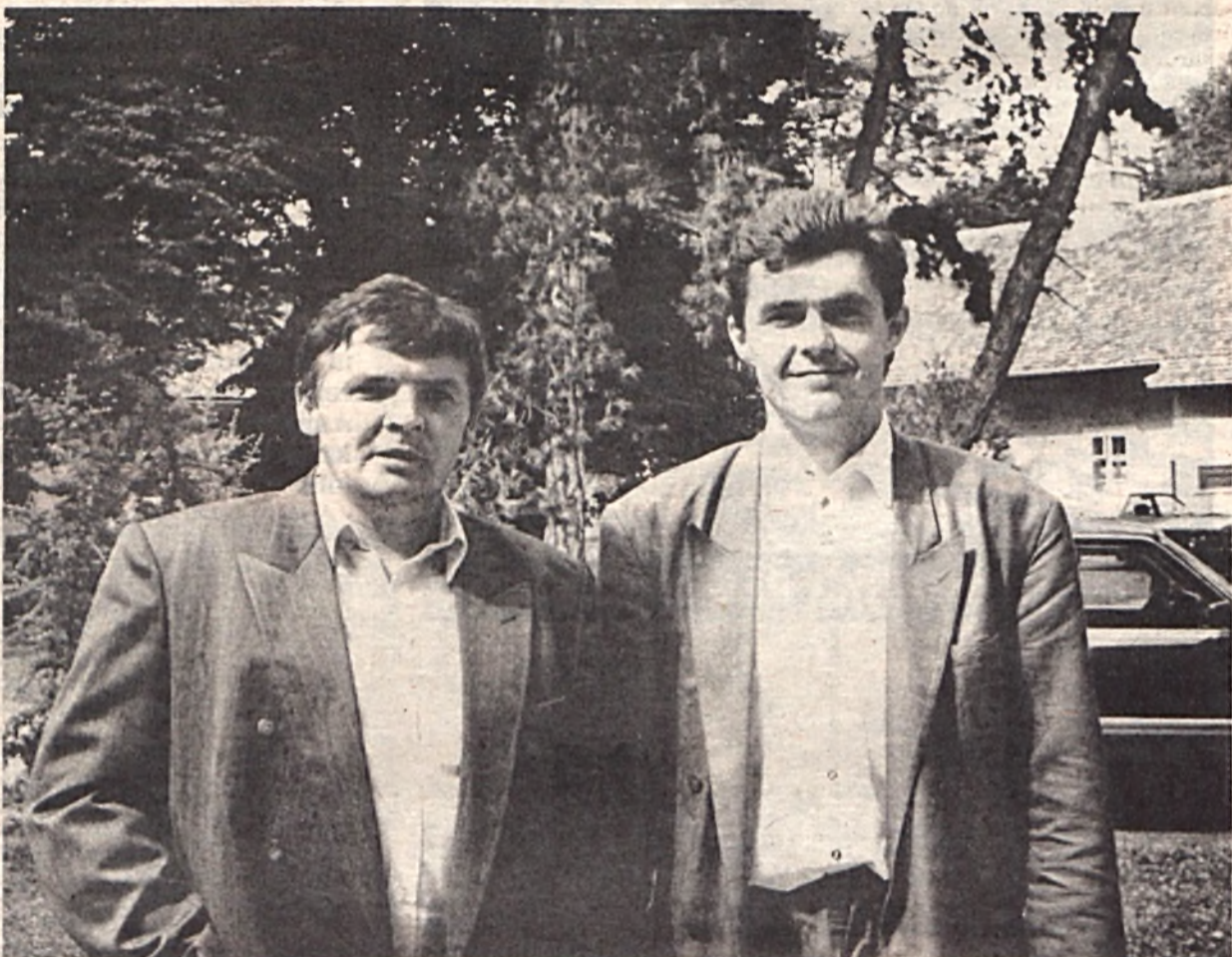
– Nem kell mindent a politikára fogni. Mert persze meg-megszorongattak itt bennünket egy párszor. A mi családjaink a Vajdaságból menekültek ide, Csurogról, amikor bekövetkezett a megtorlás az újvidéki vérengzésre... De azért megmaradtunk annak, amik voltunk. És tudom, hol éltek a nagyszüleim, tudom, hogy volt itt 1918 előtt, meg száz, kétszáz éve. De hogy majd a gyerekeink is tudják, hova tartoznak, honnan jöttek, ennek a módját nekünk kell kitálatni.

A Drávaszög – régi magyar szóhasználat – a baranyai háromszög sajátos szeglete a világnak. A Duna és a Dráva találkozási hatalmas vízi világot éltetett itt évszázadokon át. A vidéket a Habsburgok a török legyőzőinek, Savoyai Jenőnek, Veterani tábornoknak, s a felszabadító háborúk más jeleseinak adományozták. Természetesen ők is teleptettek ide német, szerb földműveseket. A folyókat szabályozták, dúsán termő

kon jellemző, hogy a térségben a kommunisták szerezték meg a legtöbb szavazatot – ellentétben Horvátország más területeivel. Ez erős szerb jelenlétre, sok vegyesházasságra utal.

Ujbezdán faluval búcsúzom. A falu templomában asszonyok csapata vár bennünket. Ragyogó arccal, büszkén mutatják kis templomukat, s benne a maguk készítette csipketerítőket. Kérésünkre gyönyörű régi szőtteket is előhozhatnak. Még emlékeznek a templomépítésre: 1935-ben emelte a falu a maga erejéből. Ujbezdán ma is katolikus, színmagyar község, 299 lélek lakja. Történetét a templomban mondja föl papírból egy odavaló fiatal agrármérnök. Őseik a Duna és a Dráva szabályozásán dolgozó kubikusok voltak, és hogy ne kelljen családjuktól távol hetelniük, 1864-ben 35 család megalapította Ujbezdánt. Magyar papjuk nincs sajnos, mondják az asszonyok. Van azonban magyar iskolájuk, a vörösmarti iskola tagiskolája, Bóni János, a dárdai származású matematikaszakos fiatal tanár vezetésével, nyolc tanerővel. Három-négy gyerek tesz ki egy-egy osztályt... Nagyon sok diplomást adott ez a falu Horvátországnak, dicsekszenek a bezdániak, 150 házból 50-ben van telefon. Gazdagok, módosak, mert oly nagyon sokat dolgoznak. Csak fogynak egyre.

Jelkép-e, nem-e, ki tudja: a példmonostori lányok olyan táncdal, nagylányok játékaival lepnek meg ben-

Zabján Árpád és Börcsök Zoltán

formatusaink leányvásárain, amelyeket példaként felhozok a fiatalokat összekommendáló, aztán Zoltán befejezi a gondolatsort:

– Ebben az országban békén hagyták a nemzetiséget, és szerintem ez a beolvadás felé hajtott. Hogy nem tartották annyira a magyarságukat, feladták a nyelvet, vegyesházasságokat kötöttek, beolvadtak. Úgy gondolom, az olyan szorítás, mint amilyenben az erdélyi magyarok éltek, sok szenved-

szántóföldeket teremtetett itt sok-sok dolgozó kéz. Trianon elcsatolta, a második világháború visszacsatolta a Drávaszöveget, majd 1945 után futottak innen a német, és sokan a magyar családok is. Házaikba további, jórészt szerb családok költöztek. A Drávaszög, Dél-Baranya etnikai képe így az utolsó háború után tovább változott. Ma a lakosság 54 százaléka horvát, 20-20 százaléka szerb illetve magyar. Az utóbbi választáso-

nunket, a fenti Baranyából jött vendégeket, amelyben halált játszanak. Persze ahogyan süldőlányok játszották valaha. Könnyű szívvel, kacagva. Királylányt temetnek. De ébresztik is tüstént, hiszen a gyermek számára a halál csak álom. Vagy mindössze tetszhalál, amelyből fel lehet ébredni. S ezt éneklük: ne aludjál, ébredj fel álmodból! Jó reggelt, szép királylány!

Gállos Orsolya, a fotók a szerző felvételei

Vállalkozók figyelem!

**Együttműködő kft.-k,
és szövetkezetek,
magánvállalkozások
finanszírozására
-előnyös feltételek
mellett - vállalkozunk.**

Érdeklődni lehet:

**a 72/27-787-es telefonon
az igazgatónál, vagy a főmérőknél.**

**AGRÁRIA
Keményítőgyár Kft**

Egy sor grafikai lehetőség IBM PC-n

**GEM
Artline**

Zapf Humanist
Souverain Demi
Zapf Calligra
Cooper Black
Tiffany Medi
Claret
Century
Garamond Bold
Bookman Light

Helvetica Condensed
Souvenir Goudy
Baskerville
Avant Garde Gothic
ROADWAY
Schoolbook
nimbus Sans
Helvetica Black
nimbus Serif Italic
Helvetica Light
Bookman Light Italic

A GEM Artline sokoldalú kialakítási lehetőségeivel a legkülönfélébb alkalmazási célokra felel meg: legyen szó kiadványok illusztrálásáról, tipográfiai effektusok létrehozásáról, üzleti vagy egyéb grafikai készítéséről, mindegyik feladat elvégzésére egyformán kiváló. Csupán némi fantáziát igényel a rajzok kivitelezése; emellett gyorsasága sem multható felül. Pillanatok alatt próbálhatunk ki többféle elemet, gombnyomásra csoportosíthatjuk, méretezhetjük, forgathatjuk, tükrözhetjük, torzíthatjuk, árnyékolhatjuk, átszínezhetjük őket, s így számtalan vázlat áll rendelkezésünkre a végső változat kiválasztásához.

Az Artline programhoz sokféle betűkészletet tölthetünk be, hogy aztán ezeket is ugyanúgy variálhassuk, mint a rajzelemeket. További felhasználás céljából a rajzokat vagy annak egyes elemeit, a szkennelre beolvasott képeket (fényképeket, szabakézi rajzokat) szimbólumkönyvtárban archiválhatjuk, és később behívhatjuk a szerkesztendő grafikába, ahol lehetőség van újabb feldolgozásukra.

Az elkészült illusztráció közvetlenül beszerkeszthető a kiadványba, a Xerox Ventura Publisher laptorldelő program segítségével. A program kezelésének elsajátításához nincs szükség különösebb számítástechnikai ismeretekre, mivel magyar nyelvi környezetben működik, a kívánt utasítás menüből választható ki, az egér gombján való kattintással. A mindenre kiterjedő magyar nyelvű dokumentáció és többnapos tanfolyamunk része a felhasználónak nyújtott szolgáltatás komplexumnak.

A programot fejlesztette:

DIGITAL RESEARCH

Magyarországon forgalmazza:

**COMPUTER
MEDIA**

1011 Budapest, Iskola u. 8. Telefon: 115-3204
Telefax: 115-5087

Találkozás

Ezen az oldalon — a szerkesztőség álláspontjától függetlenül — válogatást közlünk olvasóink leveleiből.

Sündörgők nagy hada

„Az igazság előbb-utóbb győz, de megdöbbenő, hogy ez milyen sokáig tart.” (Huxley)

En mostanában jöttem rá arra az igazságra, hogy a pártionkivüli pártsekér-tologatók legalább olyan veszedelmesek, mint a néhai pártállam vezetői és hívei. Az utóbbiak mesterkedése a hatalom megtartásáért érthető. Leleményes módszereik már-már elismerést váltanak ki az ellenféltől is, ha nem a 42 évtől lyuggatott bőrükre menne a játék. Legmeggyőzőbb módszerük a hitetlenkedés, a pesszimizmus felkeltése a rádió, TV-n, újságokon keresztül, a „nem történik semmi”, „az új kormány tehetetlen” stb. hangztatásával. Mintha nem lenne önmagában is csoda, hogy a pártállam rettegett embernyomortását felválthatta az Antall-kormányembarás, igazságos törekvése! Mintha el lehetne feledtetni a felszínre került borzalmakat a gúnyolódó kritizálással!

A volt pártemberek másik taktikája az idő húzás és hallgatás: — Megmondad a véleményed? Memorandumot szerkesztettél? Felelősségrevonást, vagyonszámolást követelsz? Majd elfelejted, majd félsz újra előállni, ha hallgatunk! Várunk türelmesen, erősítjük, szervezzük egymást titokban, hátha visszaszajon még a mi időnk. Azután meg szörnyű nagy a keresgélés mostanában. Ahogy mi kutattunk szocialista kapcsolatok után a pártállamban, ha elemi emberi jogainkat, tudásunkat érvényesíteni akartuk, úgy keresgélnek most a néhai vezérek általuk megvédett forradalmakat, helyzeteket, mikor ők segítettek (igaz csak azért, hogy egy emberies példát idézhessenek elkendőzésül).

Bármit tesznek, taktikájuk átlátszó számunkra. Nem ilyen egyértelműek azonban a pártvezér körül sündörgők nagy hadának tettei, megnyilvánulásai. Ők azok, akik jól megélték a párt hangadóitól hátravetett koncból, akik a szekérnyomon haladva megtalálták számlásaikat. Akik nem tehetségük, tudásuk, csak helyezkedésük révén lettek vezető beosztású besúgók, „nagykutya”.

Ők most is azt teszik, mint korábban. Ülnek pozíciójukban és drukkolnak. Mint akik kívül vannak a körön. Nem tudhatjuk, hogy az Antall-kormány győzelméért, vagy bukásáért drukkolnak-e. Hiszen a pártvezér nyomában is bevált módszer volt igent és nemet mondani egyszerre. Attól függően, hogy kívül beszéltek, hogy érdekeik, miként kívánták. Ők a többé-kevésbé emberek, akik mindenkor kifogják a szelet a vitorlából. Most is az árnyékban emelik fel, vagy húzzák le a szekérről egykori kocsi-saikat. Mert hát többé-kevésbé még nem kiszámítható számunkra, hogy az Antall-kormány tagjai hosszú távon is meg tudják-e érvényesíteni a magasabbra tudják-e emelni a nemzeti megújulás zászlaját.

Egy dologban azonban közös és szekértoló is meg egyezik. Abban, hogy nem számolnak azon embertársaikkal, akik legyőzték a kocsi-sok által korbácolt félelmet, akiknek nem számít rang és

vagyon, csupán hazájuk, nemzetük jó sorsa, unokáik, tanítványaik emberhez méltó jövődjé.

Hát most én is ülök senkitől sem irigyelt pozícióban, és nemcsak drukkolok, de tenni is kívánok azért, hogy a hatalommal visszaélők és az „igenis-nemis” emberek mesterkedéseit felváltsa a magukat a mindenséggel mérő József Attila-i emberek munkálkodása.

Kellermayer Ildikó
állandó levelezőnk
Pécs

kosság, s az intézmények segítségével. A következő címe: Varga Zsolt, 7634 Pécs, Csontos Gyula út 14/1

Gépirók

Szerkesztőségünk gyakorlott gépirónót keres állandó foglalkoztatással. Jelentkezni a 72/27-377-es pécsi telefonszámon, vagy személyesen a Pécs, Sallai u. 7. szám alatti szerkesztőségben lehet.

Társkeresők

Az Egyedülélők és Társkeresők Közös Alapítványa (ETKA), a Kapocs Közvetítő, és a Pécsért működő társkereső klubok, egyesületek 1990. június 30-án 14 órától szellemi-fejlesztő, tréfa, vidám játékokkal bővített, jótékony célú táncos júniást rendeznek a Balokány ligetben egyedülálló és társkeresők részére.

A rendezvényen gyógyszer-masszőr, asztrológus és Dr. Léopoldné grafológus tart bemutatót, valamint neves pécsi színészek, N. Szabó Sándor, Oláh Zsuzsa, Vári Zsuzsa, Besenczy Árpád és Csizmadia Sándor vállaltak díjmentesen fellépést.

Szólómúlt

Az Ifjú Borászok Egyesülete, feldolgozza Pécs város szőlészetiének, borászatának történetét. Ehhez kéri a la-

Hibák

(Lumbágós a nagyatádi rendőrkapitány - A HELYZET, 1990. június 16.)

Örömmel vettük, hogy A HELYZET című hetilapjában napvilágot látott Szakszervezetünk, a Magyar Demokrata Fórum és az SZDSZ helyi szervezeteinek nyilatkozata, melyért köszönetünket fejezzük ki.

A megjelent elírásokkal kapcsolatban kérjük szíveskedjenek az alábbi helyreigazításokat közzé tenni:

— az alcímekben a Független Rendőrszakszervezet Nagyatádi Alapszervezete, nem pedig Allamszervezete, bár ez a további szövegben helyesen szerepel,
— a 13 aláírást helyett 27 aláírást szerepel,
— az SZDSZ helyi szervezeteinek elnöke:

Dr. Fábos László.É

Elnézést, elnéztük. Csak a rendőrkapitány lumbágója stimmelt. (A szerk.)

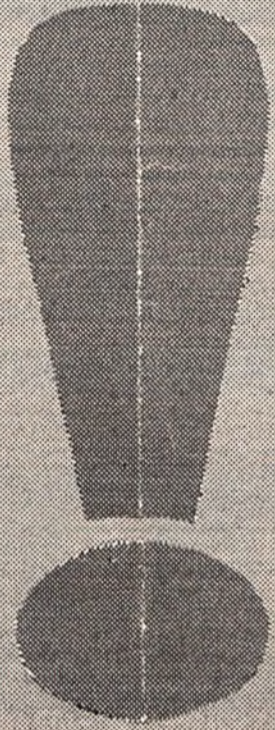
Sajnálatos hiba csúszott június 23-i számunkba is. Program van, sport nincs? című írásunkban Dr. Nádori László, az SZDSZ listáján megválasztott parlamenti képviselő nyilatkozott lapunk munkatársának. A tizenkettedik oldalon megjelent interjú mellé azonban — tévedésből — Barcza Imre bonyhádi gyógyszerész, ugyancsak tolnai SZDSZ-es képviselő fotója került. A vele készített interjú lapunk egyik következő számában jelenik meg. Dr. Nádori László fényképét viszont már most — igaz, így is későn — közöljük.

A tévedésért az érintettek és az olvasók elnézését kérjük.
(A szerk.)

A Pécsi Bőrgyár

külkereskedelmi munkatársakat keres

bővülő, önálló importtevékenységének elősegítéséhez, előmeneteli lehetőséggel.

A jelentkezés feltételei:

- angol és német nyelv tárgyalási szintű ismerete
- felsőfokú külkereskedelmi szakmai végzettség
- hasznosítható szakmai gyakorlat

Jelentkezni lehet:

a kereskedelmi igazgatónál vagy a külkereskedelmi főosztályvezetőnél.

**Pécs,
Bolgár Néphadsereg útja 52.
Tel.: 72/11-555**

10 ezer forintot takarítunk meg Önnek,

ha hűtőládáját műszaki osztályunkon vásárolja meg!

250 literes Siemens hűtőláda
32800.-Ft helyett 22800.-Ft
185 literes Siemens hűtőláda
27800.-Ft helyett 17800.-Ft

Amíg a készlet tart!
Vásárláskor cél a Centrum!

Eladó állami ingatlan:

**Pécs,
Egri Gy. u. 82.**

IV.em. 15.
3,5 szobás,
összkomfortos,
74 m²-es öröklakás,

**Vételár: 1440000,-Ft.
Induló licitár: 1440000,-Ft.**

Érdeklődni: INKÖZ Iroda
Pécs, Timár u.2.
Tel.: 72/27-055/60 m.

15 LT latin-magyar szótár
FABER 2 BRI M: kézműves,
mesterember, műszaki csapat

ÉPÍTŐK + FAIPAR

FABER
ÉPÍTŐIPARI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT

+ akácfeldolgozás

Mit ajánlunk a Tisztelt Vevőknek, Megrendelőknek?

Épületasztalos és falparl üzemünk:

kis és középsorozatban egyedi tervezésű nyílászárókat, térelválasztókat, lépcsőket, faburkolatokat.

A kereskedőházaknak a zselici akác, cser, hárs, és bükkfa anyagú kerti és utcai pavilonokat, az úgynevezett piknik asztalokat, sportpálya-felszereléseket, padokat, összerakható lelátókat, homokozókat, virágtartókat, kerítés- illetve kapuelemekeket, fűrészdarabokat, úgynevezett "tapétázóbakokat", a mobil (kerekes) napozóágyat stb.

Lakatosüzemünk:

előre gyártja és a helyszínen "építi és szereli" az egyedi tervezésű épületeket, ipari nyílászárókat, szállítószalagokat, konvejer-sorokat, a környezet- munka-, és egészségvédelmi célú szerkezeteket.

Vasbetonszerelő, beton-és műköüzemünk:

minden vas előszerelést (és elhelyezést), egyedi tervű vasbeton vagy műköbeton elemet, illetve épületszerkezetet képes elkészíteni.

Gépjavitó, fuvarozó, emelő- és munkagépüzemünk:

szakembergárdája és eszközei alkalmazásának a legszélesebb körű közvetlen lakossági szolgáltatás megoldására.

Kereskedünk:

a saját termelésű készletekkel, más építőipari jellegű gazdálkodó szerveknél felhalmozódott építő- és szerelő anyagokkal és forgalmazzuk, a Kaposvári Villamossággyár termékeit.

Tevékenységünk mintegy 40%-át

a kivitelező mély - és magasépítés képezi.

Nem szervezeti nagyságra, nem a "volumen" mindenáron való növelésére, hanem a szakmai tudás, a műszaki színvonal, és a termékek, valamint szolgáltatásaink minőségének folyamatos fejlesztésére, jó hírnevünk öregbítésére törekszünk.

FABER ÉPÍTŐIPARI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

Kaposvár, Cserl u. 2. (Szokola-lpartelep) 7400

Telefon: 82/10-539, 12-333, 20-415, 15-619

Telex:13-247 • Telefax: 82/10-539/2 • CB rádió: USB 40

ÉGSZI — DÉLSZÁM DÉL-DUNÁNTÚLI SZERVEZŐ- ÉS LEÁNYVÁLLALAT

Ma már elengedhetetlen feltétel a programfejlesztéshez egy jól működő
EPROM EMULATOR
amely időt, pénzt, fáradságot takarít meg.
Mi ezt kínáljuk Önnek!

Alkalmazható
12716, 12732, 12764, 27128, 127256-os
EPROM-okhoz.

Ára: 39900 Ft+ ÁFA
tartozékokkal és programmal.

Rendelje meg tőlünk az APEH által engedélyezett
NYUGTÁADÓ PÉNZTÁRGÉPET!

Ára: 52500 Ft + ÁFA,
ebből visszaigényelhető 40000Ft
+ a számla ÁFA tartalma.

Érdeklődjön nálunk a
Csomagkapcsolt Rádióátviteli Hálózatok iránt!

Cím:
**ÉGSZI-DÉLSZÁM DÉL-DUNÁNTÚLI
SZERVEZŐ- ÉS LEÁNYVÁLLALAT**

Pécs, Öz u. 5.
Telefon:72/ 25-688
Telex:12215 Fax: 72/24-968

